

Tarixi gün: Xankəndidə "Qarabağ"-MOİK oyunu

Prezident İlham Əliyev Xankəndi stadionunda çıxış edib

Dekabrın 20-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Xocavənd rayonuna səfər ediblər.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım rayonun Qırmızı Bazar qəsəbəsində olublar.

Qəsəbə 1992-ci ildə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmişdi. Bu il sentyabrın 19-20-də Azərbaycan Ordusunun Qarabağda keçirdiyi antiterror tədbirləri nəticəsində Qırmızı Bazar qəsəbəsi separatçılardan təmizlənib.

Qeyd edək ki, Qırmızı Bazar Xocavənd rayonunun iki qəsəbəsindən biridir və olduqca əlverişli strateji mövqədə, mühüm yolların kəsişməsində yerləşir. Qırmızı Bazara 1947-ci ildə qəsəbə statusu verilib. Qəsəbənin ərazisi təbii sərvətlər, meşə zolaqları və şirin su ehtiyatları ilə zəngindir. İşğaldan əvvəl qəsəbədə gövdəsinin diametri 600 santimetr, hündürlüyü 25 metr, yaşları min və iki min il olan iki Şərqi çinarı qədim təbiət abidəsi kimi qorunurdu. Qəsəbə, eyni zamanda, kənd təsərrüfatı və turizm potensialına malikdir.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva həmin gün Xocavənd rayonunun Şıx Dursun kəndində "Çinar müqəddəs yer" abidə kompleksinə baxış keçiriblər.

Qeyd edək ki, Qırmızı Bazar qəsəbə inzibati ərazisi dairəsinə daxil olan Şıx Dursun kəndi 1992-ci il oktyabrın 2-də Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunmuşdu. Kənd 2023-cü il sentyabrın 19-20-də Azərbaycan Ordusunun Qarabağda həyata keçirdiyi lokal xarakterli antiterror tədbirləri nəticəsində separatçılardan təmizlənib.

Kənddə 2500 ilə qədər yaşı olduğu təxmin edilən çinar nəinki Azərbaycanın, dünyanın ən yaşlı ağaclarından biri sayılır. Ağacın hündürlüyü 54 metr, gövdəsinin diametri 27 metrdir. Ağacın ya-

xınlığında onu su ilə təmin edən Tenqri bulağı yerləşir.

Həmin gün dövlətimizin başçısı və birinci xanım Xocalı rayonunda da olublar, rayonun qədim Şuşakənd kəndinin ərazisinə baxış keçiriblər.

Qeyd edək ki, Şuşakənd kəndi 1992-ci ildə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunmuşdu. Kənd 2023-cü il sentyabrın 19-20-də Azərbaycan Ordusunun Qarabağda həyata keçirdiyi lokal xarakterli antiterror tədbirlərindən sonra separatçılardan təmizlənib.

Qədim tarixə malik kənddə bəzi tədqiqatlara görə, eramızın əvvəllərində Şimali Qafqaz çöllərində yaşamış türkdilli tayfalar məskunlaşıb. Kəndin ərazisi turizm və kənd təsərrüfatı potensialına malikdir.

Prezident İlham Əliyev Xocalı rayonunun Dağdağan kəndində də olub. 1992-ci ildə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilən kənd bu il sentyabrın 19-20-də Azərbaycan Ordusunun Qarabağda keçirdiyi antiterror tədbirləri nəticəsində separatçılardan təmizlənib.

Növbəti gün Prezident İlham Əliyev Şuşa şəhərində 23 binadan ibarət ilk yeni yaşayış kompleksində aparılan tikinti işlərinin gedişi ilə tanış olub.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Şuşa rayonunda xüsusi nümayəndəsi Aydın Kərimov dövlətimizin başçısına görülən işlərlə bağlı ətraflı məlumat verib.

Dövlətimizin başçısı yaşayış kompleksində hazır mənzillərə baxıb. Diqqətə çatdırılıb ki, ərazidə geniş abadlıq və yaşıllaşdırma işləri görülməkdədir.

Həmin gün Prezident İlham Əliyev Şuşa şəhərinin Qarabağ küçəsində aparılan tikinti işləri ilə tanış olub.

Dövlətimizin başçısına görülən işlər barədə məlumat verilib.

Xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, Azərbaycan Prezidenti bu küçəyə rəmzi olaraq "Qarabağ" adını verib. Gövhər Ağa məscidi, "Qarabağ" oteli, xüsusi nümayəndəliyin binası Şuşanın mərkəzini əhatə edən bu küçədə yerləşir. Küçənin yenidən qurulması zamanı Şuşanın tarixi-millî memarlıq üslubunun qorunması xüsusilə diqqət mərkəzində saxlanılır.

Prezident İlham Əliyev, həmçinin Şuşada Aşağı Gövhər Ağa məscidində və Daşaltı kənd məscidində aparılan bərpa-tikinti işləri ilə tanış olub.

Azərbaycan tarixində 21 dekabr xüsusi bir gün kimi yadda qalıb. İlk dəfədir ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə futbol matçı keçirilib. Xankəndi stadionunda futbol üzrə Azərbaycan Kubokunun 1/8 final mərhələsində Ağdamın "Qarabağ" və Bakının MOİK komandaları üz-üzə gəlib.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva oyuna baxmaq üçün stadionla gəliblər.

Əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səslənib. Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canından keçən Vətən övladlarının xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olunub.

Dövlətimizin başçısı oyundan əvvəl stadionda çıxış edib. İlk dəfədir ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə futbol matçı keçirilməsi münasibətilə bütün Azərbaycan xalqını ürəkdan təbrik edib.

"Bu gün qəhrəman şəhidlərimizin uşaqları, ailə üzvləri bizim yanımızdadır. Gəlin, hamımız birlikdə onları salamlayaq. Bu futbol matçının Xankəndidə keçirilməsinin çox böyük mənası var. Xankəndi qədim Azərbaycan diyarıdır. Bu kəndin təməli Qarabağ xanı tərəfindən qoyulmuşdur və ondan sonra Azərbaycan Respublikasının vəsaiti hesabına Azərbaycan memarları, inşaatçıları tərəfindən böyük şəhər yaradılmışdır. Əfsuslar olsun ki, 30 il ərzində bu şəhərdə separatçılar yuva salmışdılar... Biz, şanlı Azərbaycan Ordusu onlara və bütün dünyaya sübut etdik ki, bu, bizim tarixi, əzəli torpağı-

mızdır. Bu torpaqların sahibləri bizim, Azərbaycan xalqıdır. Biz buraya qayıtmalı idik və qayıtmışıq", - deyərək dövlətimizin başçısı çıxışında bildirib.

Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, bugünkü oyunun nəticələrindən asılı olmayaraq qalib belədir. Qalib Azərbaycan xalqıdır, Azərbaycan dövlətidir! Bugünkü oyunda "Qarabağ" və Mərkəzi Ordu İdman Klubunun qarşılaşması təbii ki, böyük rəmzi mənə daşıyır. Qarabağ-Ordu-Xalq birliyi bizim Zəfərimizin əsas mənbəyidir.

"Bu gün bu gözəl idman bayramını biz birlikdə qeyd edirik. Bundan sonra bu torpaqlarda Azərbaycan Bayrağı əbədi dalğalanacaq. Biz azərbaycanlılar burada əbədi yaşayacağıq! Yaşasın Qarabağ! Yaşasın şanlı Ordumuz! Qarabağ Azərbaycandır!", - deyərək Prezident İlham Əliyev çıxışını yekunlaşdırıb.

Sonra Ulu Öndər Heydər Əliyevin idmançıları ilə görüşləri, idmanla bağlı fikirləri barədə videoçarx nümayiş olunub.

Stadiona daxil olan dövlətimizin başçısı futbolçularla və oyunu idarə edən hakimlərlə görüşüb, onlarla xatirə şəklində çəkilib.

Prezident İlham Əliyevin topa rəmzi toxunuşundan sonra "Qarabağ"-MOİK görüşü başlayıb.

Oyunun fasiləsində Prezident İlham Əliyev 2023-cü ilin idman yekunları ilə bağlı təşkil olunmuş mərasimdə idman ictimaiyyətinin təltif edilmiş nümayəndələri ilə görüşüb.

Maraqlı idman mübarizəsi şəraitində keçən görüş "Qarabağ" komandasının 1:0 hesabı qələbəsi ilə başa çatıb. "Qarabağ"ın futbolçusu Nəriman Axundzadənin matçın əsas vaxtına əlavə olunmuş 3-cü dəqiqədə vurduğu qol oyunun taleyini həll edib. Bununla da N.Axundzadə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə 30 ildən sonra keçirilən ilk futbol matçında fərqlənən hücumçu kimi tarixə düşüb.

İlham Əliyev ən layiqli lider, böyük şans və tam düzgün seçimdir

Azərbaycan Respublikasında növbədənənkənar Prezident seçkilərinin keçirilməsi, hər şeydən əvvəl, ölkəmizin yeni inkişaf mərhələsinə daxil olması ilə əlaqədardır. Belə ki, Azərbaycan Respublikası müstəqilliyin 30 ili ərzində özünün bütün strateji vəzifələrini uğurla yerinə yetirmişdir. Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev müstəqilliyin başlanğıc illərində xalqımızı və dövlətimizi real təhlükələrdən xilas etmiş, böyük gələcəyin möhkəm əsaslarını yaratmışdır. Ölkəmizdə hərtərəfli və davamlı inkişafın təmin edilməsi üçün siyasi varislik təmin edilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ölkəmizə rəhbərlik etdiyi 20 ildən artıq bir dövr ərzində müstəqil dövlətimizi bütün istiqamətlər üzrə böyük addımlarla və qətiyyətlə irəli aparmışdır. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə "Əsrin müqaviləsi" uğurla davam və inkişaf etdirilərək, ölkəmiz nəinki regionun, hətta Avropanın əsas neft-qaz ixracatçısına çevrilmişdir. Həyata keçirilən uğurlu xarici siyasət Azərbaycan Respublikasını həm regionun və həm də dünyanın həlledici səsə malik olan söz sahibi səviyyəsinə qaldırmışdır. Respublikamızda qeyri-neft sektoru: aqrar sahə, nəqliyyat, gömrük, turizm, ictimai işə istiqamətində aparılan islahatlar dövlət büdcəsini formalaşdıraraq əsas gəlir mənbələri sferasına çatdırılmışdır.

Ən başlıcası isə Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin Dəmir Yumruğu ilə Azərbaycanın əsas problemi olan Qarabağ problemi qəti şəkildə həll edilmişdir. Prezident İlham Əliyev cəmi 44 gün ərzində erməni işğalçıları tarixi Azərbaycan torpağı olan Qarabağda darmadağın edərək, xalqımıza böyük Zəfər qazandırmışdır. Bu ilin 20 sentyabrında isə cəmi bir günlük uğurlu hərbi əməliyyatdan sonra Qarabağda illərdən bəri davam edən separatçı rejimin mövcudluğuna son qoyulmuş, Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü və suverenliyi tam təsdiq edilmişdir. Beləliklə, Azərbaycan Respublikası müstəqil dövlət kimi özünün bütün strateji hədəflərinə nail olmuş, qarşısına qoyduğu vəzifələri layiqincə həyata keçirmişdir.

Bütün bunlara görə Azərbaycan Respublikası hazırda de-facto yeni inkişaf mərhələsinə daxil olmuşdur. Zamanın meydana çıxardığı

bu müasir inkişaf mərhələsinin irəli sürdüyü çağırışlar növbədənənkənar Prezident seçkilərini şərtləndirən ən mühüm səbəbdır. Çünki yeni mərhələnin strategiya və taktikasının müəyyən edilməsi, bu dövrün siyasi-ideoloji, hərbi-ictimai, elmi-mədəni istiqamətlər üzrə məsuliyyətli vəzifələrinin məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilməsi zərurəti artıq Zamanın tələbinə çevrilmişdir. Azərbaycan xalqı, o cümlədən ölkəmizin alimləri möhkəm surətdə inanırlar ki, Azərbaycan Respublikasının qarşdakı bö-

yük qlobal və mühüm regional problemlərinin həyata keçirilməsində ölkəmizin Lideri İlham Əliyev faktoru əsas və həlledici əhəmiyyət kəsb edir. Prezident İlham Əliyevin müstəqil dövlətimiz və xalqımız qarşısındakı tarixi xidmətləri, dövlət başçısı kimi möhkəm siyasi iradəsi, zəngin təcrübəsi, beynəlxalq aləmdə qazandığı yüksək nüfuz, doğma xalqından aldığı sarsılmaz etimad onu dünya liderlərinin ön sırasına çıxarmışdır. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının bundan sonrakı yeni tarixi mərhə-

ləsinin qarşıya çıxacağı bütün problemlərin həll edilməsində və inkişafdan - intibaha doğru hərəkatda İlham Əliyev əvəzsiz imkanlara malikdir.

Bundan başqa, 7 fevral 2024-cü il seçkiləri Azərbaycan tarixində ilk dəfə ölkəmizin ərazi bütövlüyü şəraitində keçiriləcək seçki olaraq tarixə düşür. Artıq Vətən müharibəsindəki Zəfərdən sonra Prezident İlham Əliyevin birbaşa rəhbərliyi ilə uğurla həyata keçirilməkdə davam edən Böyük Qayıdış hərəkatı Qarabağ əhalisinin əksəriyyətinin özlərinin dedə-baba torpaqlarında səs vermələrinə şərait yaradır. Bu, eyni zamanda, Azərbaycanın çoxəsrlik tarixi ərzində ilk dəfə Azərbaycanın bütün ərazisində dövlət bayrağımızın dalğalandığı şəraitdə keçirilən birinci Prezident seçkisi kimi də mühüm böyük ictimai-siyasi əhəmiyyətə malikdir. Bu işə öz növbəsində Azərbaycan Respublikasında müstəqil dövlətimizin suverenliyinin tam təsdiq olunduğu tarixi bir məqamın seçkisinin keçirilməsi deməkdir. Möhtəşəm 20 ildə bütün istiqamətlər üzrə xalqımıza böyük uğurlar qazandıran, ölkəmizi hərtərəfli surətdə inkişaf etdirən Prezident İlham Əliyev ərazi bütövlüyü və suverenliyi tam təsdiq olunmuş müstəqil Azərbaycanın qüdrətli lideridir. Bundan sonrakı dövrdə Azərbaycan Respublikasının çoxcəhətli inkişafının təmin edilməsi, ölkəmizin ərazi bütövlüyünün etibarlı şəkildə qorunması və dövlət suverenliyimizin daha da möhkəmləndirilməsi, beynəlxalq aləmdə meydana çıxacaq problemlərin milli mənafeərimizə uyğun surətdə həll edilməsi üçün əsl dövlət başçısından tələb olunan bütün keyfiyyətlər və xüsusiyyətlərin hamısı ən yüksək səviyyədə İlham Əliyevin simasında cəmlənmişdir. Bu gün dünya miqyasında da İlham Əliyev kimi hərtərəfli yüksək siyasi-mənəvi keyfiyyətlərə, geniş intellektual imkanlara, böyük nüfuza malik olan və xalqının sarsılmaz etimadını qazandıran liderlər göstərmək çətindir. Azərbaycan xalqı, sadə zəhmət adamlarından alimlərimizə, yazıçılarımıza, ziyalılarımıza qədər xalqımızın bütün təbəqələri üçün Yeni Azərbaycan Partiyası tərəfindən növbədənənkənar Prezident seçkilərində İlham Əliyevin namizədliliyinin irəli sürülməsi tam məntiqli və qanunauyğun bir hal kimi yüksək səviyyədə qəbul edilir. Dünyanın hazırkı çətin və mürekkəb hərbi-geosiyasi şəraitində və ölkəmizin inkişafdan - intibaha doğru yüksəlişi naminə gedəcəyimiz yolda müstəqil dövlətimiz və xalqımız üçün İlham Əliyev ən layiqli lider, böyük şans və tam düzgün seçimdir.

İsa HƏBİBBƏYLİ
AMEA-nın prezidenti, akademik

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan müəllimlərinin XVI qurultayında çıxış edib

Bakı Konqres Mərkəzində Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr edilən Azərbaycan müəllimlərinin XVI qurultayı keçirilib. Qurultaya ümumi, orta ixtisas, peşə, ali təhsil və elmi müəssisələrdən 1600-dən çox nümayəndə qatılıb.

Qurultay Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlanıb. Tədbirdə şəhidlərin, eləcə də şəhid olmuş təhsil işçilərinin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla anılıb.

Merasimdə Ulu Öndər Heydər Əliyevə və şəhid olan müəllimlərə həsr edilmiş videoçarx nümayiş edilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin qurultay iştirakçılarna təbrik məktubunu

Prezident Administrasiyasının Humanitar siyasət, diaspor, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri Fərəh Əliyeva oxuyub.

Tədbirdə elm və təhsil naziri Emin Əmrullayevin hesabat məruzəsi dinlənilib.

Qurultayın açılış mərasimində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti akademik İsa Həbibbəyli çıxış edib.

Həmçinin Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri Bəxti-

yar Əliyev, Dövlət İmtahan Mərkəzinin Direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadə, ADA Universitetinin rektoru Hafiz Paşayev, Füzuli şəhər Uluqbəy adına 7 nömrəli tam orta məktəbin direktoru Həcər Mahmudova, Bərdə şəhəri tam orta məktəbin tarix müəllimi, Vətən müharibəsi iştirakçısı Ceyhun Əsədov çıxış ediblər.

İki gün davam edən qurultayda dövlət və hökumət rəsmiləri, Milli Məclisin deputatları, media qurumlarının rəhbərləri, beynəlxalq, özəl, eləcə də qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri, təhsil işçiləri, ekspertlər və digər qonaqlar iştirak ediblər.

Akademik Ziya Bünyadovun 100 illik yubileyinə həsr olunmuş beynəlxalq elmi konfrans

Dekabrın 20-21-də AMEA-nın Əsas binasının Dairəvi akt zalında akademik Z. Bünyadov adına Şərqsünaslıq İnstitutunun təşkilatçılığı ilə görkəmli alim, akademik Ziya Bünyadovun 100 illiyinə həsr olunmuş "Qədim və müasir Şərq: mənbələr, tədqiqatlar, perspektivlər" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirilib.

Konfrans iştirakçıları əvvəlcə Fəxri Xiya-banda Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, akademik Ziya Bünyadovun məzarını ziyarət ediblər.

Konfransı giriş sözü ilə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli açaraq ölkə başçısının 28 sentyabr 2023-cü il tarixli müvafiq Sərəncamı ilə görkəmli tarixçi və şərqşünas alim, tanınmış ictimai xadim, Dövlət mükafatı laureatı, Əməkdar elm xadimi, Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, akademik Ziya Bünyadovun 100 illiyinin bütün ölkə səviyyəsində təntənəli şəkildə qeyd olunduğunu diqqətə çatdırıb.

O, AMEA-nın Humanitar və İctimai Elmlər bölmələrinə daxil olan institut və təşkilatlarda da görkəmli alimin 100 illiyinə həsr olunmuş silsilə tədbirlərin keçirilməsinin ziyalılarımızın Ziya Bünyadova, onun yaradıcılığına olan ehtiramının bariz nümunəsi olduğunu diqqətə çatdırıb.

Akademik Ziya Bünyadovun ölkəmizdə özünəməxsus, bir çox istiqamətləri özündə birləşdirən, universal elmi məktəb yaratdığı deyən AMEA rəhbəri bu məktəbi xarakterizə edən əsas xüsusiyyətlərin tarixşünaslığı, mənbəşünaslığı və şərqşünaslığı bir araya gətirməsi ilə bağlı olduğunu söyləyib. Akademik İsa Həbibbəyli əlavə edib ki, görkəmli elm xadiminin ərəşəyə gətirdiyi qiymətli əsərlər ölkəmizdə bu gün də fundamental elmi tədqiqatlara bənzərsiz nümunə kimi qəbul olunur.

Onun sözlərinə görə, akademik Ziya Bünyadovun "Azərbaycan Atabəylər dövləti" əsəri Azərbaycan dövlətçilik tarixinə, şəxsiyyətlərinə həsr olunmuş dəyərli elmi əsər kimi bu istiqamətdə sonrakı tədqiqatlar üçün zəmin yaratmış, tədqiqatçılara bələdçilik etmişdir.

AMEA prezidenti bildirib ki, görkəmli alimin Özbəkistanın Urgənc şəhərinin birinci fəxri vətəndaşı adına layiq görülünə əsas olan "Xarəzmşahlar-Anuştağınlar dövləti. 1097-1231-ci illər" əsəri Azərbaycanla yanaşı, Özbəkistanda da abidə-əsər kimi yüksək qiymətləndirilir.

"Müstəqillik uğrunda mübarizəmizin əsas simalarından biri kimi akademik Ziya Bünyadov Qarabağ probleminin həllində yaxından iştirak etmiş, əsl vətəndaşlıq mövqeyi nümayiş etdirmişdir", - deyərək bildirdi akademik İsa Həbibbəyli onun 1937-ci ildə repressiya hadisələrinin sənədlər əsasında öyrənilməsinin əsasını qoyan ilk alim olduğunu, eyni zamanda yarım əsrdən çox bir müddət ərzində AMEA-nın inkişafına əvəzsiz töhfələr verdiyini diqqətə çatdırıb.

Bildirilib ki, Ziya Bünyadov, həmçinin Milli Məclisin deputatı kimi ictimai-siyasi proseslərdə də yaxından iştirak etmiş, dövlətçiliyimizin möhkəmləndirilməsi uğrunda Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ideyalarını dəstəkləmişdir.

Akademik İsa Həbibbəyli bu il 100 illiyi qeyd olunan görkəmli şəxsiyyət Ziya Bünyadovun yaradıcılığının geniş ictimaiyyətə çatdırılması, alimin indiyə qədər işıq üzü görməmiş dəyərli irsinin çap olunması istiqamətində AMEA Rəyasət Heyəti tərəfindən müvafiq qərarların qəbul olunduğunu deyib.

AMEA rəhbəri çıxışının sonunda bugünkü konfransda akademik Ziya Bünyadovun çoxcəhətli yaradıcılığının müxtəlif məqamları ilə bağlı əhəmiyyətli məruzələrin dinləniləcəyini qeyd edərək, konfransın işinə uğurlar arzulayıb.

Daha sonra Rusiya Elmlər Akademiyası Şərqsünaslıq İnstitutunun elmi rəhbəri, akademik Vitali Naumkinin videomüraciəti konfrans iştirakçılarına diqqətə çatdırılıb. Akademik Ziya Bünyadovun postsovet məkanında və onun hüdudlarından kənarlarda, daha öncə isə Sovet İttifaqında tanınan görkəmli mediəvist ərəşşünas olduğunu deyən akademik V. Naumkin onun Qafqazın, Yaxın Şərqi, Ərəb dünyasının orta əsrlər tarixinə araşdıran

böyük alim kimi şərqşünaslıq elmində xidmətlərini qeyd edib. O, Ziya Bünyadovun Sovet İttifaqı Qəhrəmanı kimi çətin müharibə yolunu keçdiyini söyləyib. Akademik V. Naumkin Ziya Bünyadovun həm də görkəmli ictimai və siyasi xadim olduğunu, Azərbaycan xalqının milli dirçəlişində mühüm rol oynadığını bildirib.

Tədbirdə çıxış edən İraq Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin direktoru, İraq-Azərbaycan Dostluq Cəmiyyətinin sədri professor Mutaz Muhyi Əbdülhəmid akademik Ziya Bünyadovun xatirəsinə həsr olunmuş konfransda iştirak etməkdən məmnunluğunu ifadə edib. O, Azərbaycan xalqını Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə İkinci Qarabağ müharibəsində qəsbkar və işğalçı dövlət olan Ermənistan üzərində qazandığı qələbə münasibətilə təbrik edib, Vətən torpaqlarının azad olunması uğrunda canlarından keçmiş şəhidləri hörmətlə anıb, onlara Allahdan rəhmət diləyib.

İraqlı professor Azərbaycan şərqşünaslıq elminin dünyada tanınmasında akademik Ziya Bünyadovun apardığı fundamental tədqiqatların böyük rolu olduğunu vurğulayıb, görkəmli

alimin öz üslubu ilə şərqşünaslıq elminə yeni bir istiqamət gətirdiyini bildirib. Qeyd edib ki, Ziya Bünyadov Şərq ədəbiyyatına dair dolğun fikirlər ortaya qoyaraq, öz əsərlərində Orta əsr alimlərinin Azərbaycan tarixi, həqiqətləri ilə bağlı əsərlərini tədqiqata cəlb etmişdir.

Sonra AMEA-nın vitse-prezidenti v.i.e., akademik Z.M. Bünyadov adına Şərqsünaslıq İnstitutunun direktoru akademik Gövhər Baxşəliyeva "Elmimizin Ziya Bünyadov zirvəsi" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib. Akademik Gövhər Baxşəliyeva Azərbaycan şərqşünaslıq və tarix elminin korifeyi, akademik Ziya Bünyadovun həyat və yaradıcılığının parlaq bir ömür olaraq qəhrəmanlıq yolunu əks etdirdiyini deyib. O, akademik Ziya Bünyadovun öz fundamental tədqiqatları ilə Azərbaycan şərqşünaslıq məktəbinin şöhrətini ölkənin hüdudlarından çox-uzaqlara yayaraq, alimin orta əsrlər Şərqi və Ərəb xilafəti, Azərbaycan, Qafqaz və Orta Asiya tarixi üzrə görkəmli mütəxəssis kimi dünyada tanındığını, elmi dairələrin və geniş oxucu kütlələrinin rəğbətini qazandığını qeyd edib.

Ziya Bünyadovun həyat yolundan bəhs edən akademik Gövhər Baxşəliyeva görkəmli alimin elmi yaradıcılığının Yaxın və Orta Şərq ölkələrinin feodalizm dövrü tarixinin tədqiqi və Yaxın və Orta Şərq xalqlarının tarixinə, elm və mədəniyyətinə dair orta əsr müəlliflərin əsərlərinin araşdırılması, izahlı tərcüməsi və nəşri istiqamətlərində inkişaf etdiyini bildirib.

Ziya Bünyadovun elmimizə töhfələri sırasında yer alan "Azərbaycan VII-IX əsrlərdə" kitabı barədə danışan məruzəçi monoqrafiyada akademik xalqımızın etnogenezinə dair maraqlı fikirlərinin yer aldığını diqqətə çatdırıb. Bildirib ki, monoqrafiyada yerli türklərlə gəlme türklərin cənubdan oğuzlarla və şimaldan qıpçaqlarla qarışması nəticəsində türkdilli Azərbaycanlı etnosunun formalaşması prosesinin tamamlandığı qeyd olunub.

Akademik Gövhər Baxşəliyeva alimin çoxsaylı qədim mənbələrə əsaslanaraq ərəblərin VII əsrdə Azərbaycana gələn zaman artıq burada türklərlə qarşılaşdıklarını sübut etdiyini vurğulayıb.

Plenar iclasda, həmçinin Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin baş direktoru akademik Nailə Vəlixanlı "Ziya Bünyadov - görkəmli mənbəşünas alim kimi", Özbəkistan Milli Universiteti Özbək ədəbiyyatşünaslığı kafedrasının müdiri professor Həmidulla Boltabayev "Mərkəzi Asyanın mədəniyyəti tarixi akademik Ziya Bünyadovun tədqiqatlarında", Özbəkistan Dövlət Dünya Dilləri Universitetinin professoru Qulnoz Xalliyeva "Ziya Bünyadov və Avropa fondlarıdakı Xarəzm əlyazmaları" mövzusunda məruzələrlə çıxış ediblər.

Konfrans işini Şərqsünaslıq İnstitutunda bölmə iclasları ilə davam etdirib.

Qeyd edək ki, iki gün davam edən konfransa 218 iştirakçı, o cümlədən Rusiya, İraq, Misir, Qazaxıstan, Özbəkistan, Ukrayna və Belarusdan 26 alim qatılıb.

"Gözlərəm yeni, aydın sabahı" - Bəkir Çobanzadə

AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda Bəkir Çobanzadənin 130 illiyinə həsr olunmuş "Gözlərəm yeni, aydın sabahı" adlı beynəlxalq elmi konfrans keçirilib.

Tədbiri açan AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli görkəmli türkoloq Bəkir Çobanzadənin Azərbaycanda elmi-mədəni və ictimai fikrin formalaşmasında müstəsna xidmətlərindən, çoxşaxəli elmi irsindən, dilimizin və ədəbiyyatımızın tədqiqinə həsr olunmuş əsərlərindən, türkçülük ideyalarının inkişaf etdirilməsi uğrunda mübarizəsindən söz açıb. Bəkir Çobanzadənin həyatı və elmi yaradıcılığına dair Türk dünya-

sında, o cümlədən Azərbaycanda çoxsaylı tədqiqatlar aparıldığını,

haqqında sənədli filmlər çəkildiyini qeyd edib.

Tədbirdə Bəkir Çobanzadə irsinin tədqiqatçısı, professor İsmayıl Kerimov "Bəkir Çobanzadənin həyatına dair bəlli olmayan faktlar" mövzusunda məruzə edib. Professor 1937-ci ilin hadisələrindən yaxa qurtara bilməyən, ittihamlarla günahlandırılan Bəkir Çobanzadənin repressiya həyatında baş verən önəmli hadisələr haqqında məlumat verib, alimin faciə dolu həyatının bu gün də diqqət mərkəzində olduğunu bildirib.

Konfransda Azərbaycan Dillər Universitetinin professoru Adil Babayev, AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun şöbə müdiri filologiya elmləri doktoru Almaz Ülvi Binnətova və AMEA-nın Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun direktor müavini tarix elmləri dokto-

ru Eynulla Mədətli çıxış edərək Bəkir Çobanzadəni Azərbaycanda dilçilik elminin, o cümlədən Azərbaycan türkologiyasının yeni inkişaf mərhələsinin əsasını qoyan, dilçiliyin müxtəlif istiqamətləri üzrə fundamental əsərlər yazan, türk xalqlarının mədəni inqilabının dərinləşməsinə töhvə verən ustad kimi qiymətləndirib. Alimin təkcə elmi deyil, həm də bədii fəaliyyəti ilə tariximizdə müstəsna rol oynadığını söyləyib, böyük mütəfəkkirin zəngin irsinin gələcək nəsillərə aşılmasının vacibliyini diqqətə çatdırıb.

Beynəlxalq elmi konfransda görkəmli alimin həyat və fəaliyyətinə həsr olunmuş müəllifi və ssenaristi yazıçı-jurnalist Zera Bəkirova olan "Bir izin verin yurduma qayıdım" adlı film nümayiş etdirilib.

Akademiyanın qurucu prezidenti - Mirəsədulla Mirqasımov

Dekabrın 18-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının ilk prezidenti, tanınmış ictimai xadim, ilk azərbaycanlı alim-cərrah, ilk tibb elmləri doktoru, Əməkdar elm xadimi, akademik Mirəsədulla Mirqasımovun anadan olmasının 140 illiyi münasibətilə tədbir keçirilib.

Tədbirdən öncə ictimaiyyət nümayəndələri görkəmli alimin Fəxri Xiyabandakı məzarını ziyarət edib, abidəsi üzərinə tər gül dəstələri qoyub, ruhuna dualar oxuyublar.

AMEA-nın Rəyasət Heyətinin binasında baş tutan tədbirdə akademik Mirəsədulla Mirqasımovun həyat və fəaliyyətini əks etdirən sərğiyə baxış keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli açaraq akademik Mirəsədulla Mirqasımovun anadan olmasının 140 illiyinin "Heydər Əliyev İli" nə təsadüf etməsinin olduqca əlamətdar olduğunu, həm Ulu Öndər Heydər Əliyevin, həm də Prezident İlham Əliyevin görkəmli alimin fəaliyyətinə daim yüksək qiymət verdiklərini söyləyib.

Akademik Mirəsədulla Mirqasımovun həyat və fəaliyyətinin önəmli məqamlarına nəzər salan AMEA rəhbəri görkəmli alimin hələ Bakı Rus Gimnaziyasında şagird ikən elmə yüksək qiymət verdiyini, həmin dövrdə "Məktəb və həyat" jurnalında çap etdiyi "Müsləman dünyasının mədəni geriliminin əsas səbəbləri" kimi məqaləsində həqiqi dini inancın elmdən keçdiyini qeyd etdiyini söyləyib.

Akademik İsa Həbibbəyli diqqətə çatdırıb ki, Mirəsədulla Mirqasımov elm və təhsil yolundan dönməmiş, Odessa şəhərindəki Novorossiysk

İmperator Universitetinin Tibb fakültəsində oxuyarkən "Novorossiysk Hospital Terapevtik Klinikasının Materialları" jurnalında çap etdiyi "Ağciyər vərəminin süni pnevmotoksik mualicəsi" adlı elmi-praktik məqaləsi ilə hər kəsin diqqətini cəlb etmişdir. Nətiq qeyd edib ki, alimin fəaliyyəti SSRİ-nin hüduqlarından kənara çıxmış, o 1927-ci ildə Almaniyada "Azərbaycanda sidik daşı xəstəliklərinin öyrənilməsinə dair materiallar" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə edərək tibb elmləri doktoru elmi dərəcəsi almışdır.

Həmçinin bildirib ki, Mirəsədulla Mirqasımov Bakı Dövlət Universitetində və Azərbaycan Tibb İnstitutunda müəllimlik fəaliyyəti ilə yüksəkixtisaslı həkim kadrların hazırlanması istiqamətində də mühüm işlər görmüşdür.

Akademik İsa Həbibbəyli qeyd edib ki, akademik Mirəsədulla Mirqasımovun həkim-cərrah, alim kimi yüksək fəaliyyəti onun Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti seçilməsində önəmli rol oynamışdır və o, qurucu prezident kimi Akademiyanın tarixinə düşmüşdür.

"Akademik Mirəsədulla Mirqasımov Elmlər Akademiyasının strukturunu müəyyənləşdirmiş, akademiyanın ilk Nizamnaməsi təsdiqlənmiş, Rəyasət Heyətinin və Elmi Bölmələrin tərkibi müəyyən olunmuş, elmi kitabxanası yenidən formalaşdırılmış, Akademiyanın tərkibində elmi-tədqiqat institutları, eləcə də Elmi Tədqiqatların Əlaqələndirilməsi Şurası yaradılmışdır və bütün bu islahatlar görkəmli alimin rəhbərliyi altında uğurla həyata keçirilmişdir", - deyərək akademik İsa Həbibbəyli bildirib.

AMEA rəhbəri akademik Mirəsədulla Mirqasımovun fəaliyyətinin daim

yüksək qiymətləndirildiyini, SSRİ dövründə bir çox mükafatlara layiq görüldüyünü, müstəqillik illərində işə adının əbədiləşdirildiyini, Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları ilə 130 və 140 illik yubileylərinin tənəli keçirildiyini vurğulayıb. Həmçinin AMEA-nın Rəyasət Heyətinin Böyük konfrans zalının foyesində və Akademiyanın Mərkəzi Elmi Kitabxanasının Akademiklər zalında akademik Mirəsədulla Mirqasımovun büstünün olduğunu, bugünkü tədbir çərçivəsində işə müstəqillik illərində ilk dəfə olaraq alimin bibliografiyasının çap edildiyini deyib.

Akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan xalqının, alimlərinin, həkimlərinin, ziyalıların və onun yetirmələrinin Mirəsədulla Mirqasımovun xatirəsinə daim uca tutduğunu, onun tarixi xidmətlərinin gələcək yeni nəsillər üçün məktəb və nümunə olduğunu söyləyib.

Sonra AMEA Rəyasət Heyəti aparatının ictimaiyyətlə əlaqələr, mətbuat və informasiya şöbəsi tərəfindən akademik Mirəsədulla Mirqasımovun 140 illiyi münasibətilə hazırlanmış sənədi film nümayiş etdirilib.

Daha sonra çıxış edən Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Səhiyyə komitəsinin sədri akademik Əhliman Əmiraslanov akademik Mirəsədulla Mirqasımovun 140 illik yubileyinin AMEA-da qeyd olunmasını təqdirəlayiq hal kimi qiymətləndirib. Bildirib ki, Mirəsədulla Mirqasımovun Akademiyanın təsisçilərindən biri kimi AMEA-nın yaranması və formalaşmasında son dərəcə böyük xidmətləri olmuşdur.

Sonra Azərbaycan Respublikasının səhiyyə nazirinin müavini İlqar Qasımov çıxış edərək akademik Mi-

rasədulla Mirqasımovun Azərbaycan səhiyyəsinin və tibb elminin inkişafındakı tarixi xidmətlərindən danışdı. Qeyd edib ki, akademik Mirəsədulla Mirqasımov özünün bütün böyük və məhsuldar ömrünü urologiya, cərrahiyyə və onunla bağlı sahələrin mühüm məsələlərinin işlənilməsinə və inkişafına, Azərbaycan elminin təşkilatlanmasına həsr etmişdir.

Tədbirdə, o cümlədən AR ETN Geologiya və Geofizika İnstitutunun baş direktoru, akademik Akif Əlizadə, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri Xalq yazıçısı Anar və Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru professor Gəray Gəraybəyli çıxış edərək görkəmli alimlə bağlı xatirələrini bölüşüb, Mirəsədulla Mirqasımovun yüksəkixtisaslı tibb üzrə kadrların hazırlanmasında fəaliyyətindən və onun elmi axtarışlarının bu gün də öz aktuallığını qorumasından danışdı.

Daha sonra məruzələr dinlənilib.

AMEA-nın vitse-prezidenti akademik İradə Hüseynova "Akademik Mirəsədulla Mirqasımovun həyatı və elmi-pedaqoji fəaliyyəti" mövzusunda məruzəsində bildirib ki, özünəməxsus məktəb yaratmış böyük Azərbaycanlılar sırasında ölkəmizdə tibb elminin və təhsilinin, ümumi cərrahiyyə və urologiyanın əsasını qoymuş, milli səhiyyənin qurucularından biri olmuş, görkəmli ictimai xadim və bacarıqlı elm təşkilatçısı, mükəmməl və parlaq həkim-klinisist, Əməkdar elm xadimi, AMEA-nın həqiqi üzvü və ilk prezidenti, tibb elmləri doktoru, professor Mirəsədulla Mirqasımovun da adını fəxrle çəkmək olar. O qeyd edib ki, Mirəsədulla Mirqasımov bütün həyatını və fəaliyyətini Azərbaycan səhiyyəsinə və elminə, tibb üzrə kadrların hazırlan-

masına həsr etmiş, nailiyyət və ənənələri ilə məşhur olan ciddi, dərin elmi məktəb yaratmış ilk elm xadimlərindən olmuşdur.

Akademik İradə Hüseynova vurğulayıb ki, artıq mükəmməl cərrahi təlim almış Mirəsədulla Mirqasımov 1916-cı ildə Bakıya qayıdaraq öz taleyini və elmi-tibbi fəaliyyətini bütünlüklə Azərbaycan səhiyyəsi ilə bağlamış, Bakı Dövlət Universitetində və Azərbaycan Tibb İnstitutunda yerli mütəxəssislərin hazırlanmasında məharətlə xidmət göstərmişdir.

Məruzəçi bildirib ki, professor Mirəsədulla Mirqasımovun 1933-cü ildə ümumi cərrahiyyə üzrə Azərbaycan dilində ilk dərsliyi yazaraq nəşr etməsi mühüm hadisə idi. Akademik İradə Hüseynovanın sözlərinə görə, Mirəsədulla Mirqasımov danılmaz yüksək şəxsi keyfiyyətləri, elmi bilikləri, hər iki dünya müharibəsində topladığı böyük təcrübənin səmərəli tətbiqi ilə respublikada xəstəxana xidmətlərinin inkişafına və möhkəmlənməsinə böyük töhfələr vermişdir.

Tədbirdə, o cümlədən Azərbaycan Tibb Universitetinin Birinci cərrahi xəstəliklər kafedrasının müdiri AMEA-nın müxbir üzvü Nuru Bayramovun "akademik Mirəsədulla Mirqasımovun Azərbaycan Tibb Universitetinin inkişafında rolu" və Azərbaycan Tibb Universitetinin Urologiya kafedrasının müdiri AMEA-nın müxbir üzvü Sudeif İmamverdiyevin "Azərbaycanda urologiya elminin təşəkkülü və inkişafı" mövzusunda məruzələri dinlənilib.

Sonda akademik Mirəsədulla Mirqasımovun oğlu Xalq artisti Oqtay Mirqasımov çıxış edərək atasının yubileyinin yüksək səviyyədə təşkilinə görə minnətdarlığını bildirib.

Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzi hesabat verib

Dekabrın 14-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzində (RSXM) AMEA-nın Yer Elmləri Bölməsi və RSXM-nin birgə iclası keçirilib.

Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin 2023-cü ildəki elmi və elmi-təşkilati fəaliyyətinə dair yekun hesabatının müzakirə olunduğu iclasda AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, AMEA-nın vitse-prezidenti, Yer Elmləri Bölməsinin rəhbəri akademik İbrahim Quliyev və bölmə üzvləri, RSXM-nin baş direktoru AMEA-nın müxbir üzvü Qurban Yetirmişli, mərkəzin müvafiq şöbələrinin rəhbərləri və əməkdaşları iştirak ediblər.

RSXM-nin respublikanın ayrı-ayrı rayonlarında yerləşən seysmik stansiyalarının rəhbərləri və əməkdaşları iclasa Zoom platforması vasitəsi qoşulublar.

İclasda çıxış edən AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzi tərəfindən il ərzində olduqca mühüm işlər görülmüş və çox yaxşı nəticələr əldə olunub. Akademik İsa Həbibbəyli bu ilin əvvəlində Türkiyədə baş verən zəlzələdən sonra qardaş ölkəyə dəstək məqsədi ilə RSXM-nin baş direktorunun rəhbərliyi altında Azərbaycan seysmoloqlarının zəlzələnin əsas episentri olan Kahramanmaraş şəhərində tədqiqatlar apardıklarını bildirib.

AMEA prezidenti çıxışında işğaldan azad olunmuş ərazilərdə yeni seysmik stansiyaların quraşdırılması məsələsinə də toxunub. Akademik İsa Həbibbəyli Şuşada qardaş Türkiyə Respublikası tərəfindən Azərbaycana hədiyyə olunan bir ədəd quyudubi seysmik stansiyanın quraşdırılması istiqamətində işlərin davam etdirildiyini deyib. AMEA prezidenti, həmçinin seysmologiya sahəsində elmi kadrların hazırlanması, seysmologiya ixtisası üzrə doktorantura pilləsinin açılması və RSXM-də Dissertasiya Şurasının yaradılması məsələsinin də gündəlikdə olduğunu bildirib. Həmçinin mərkəzin xarici ölkələrin seys-

moloji mərkəzləri, əsasən də Türkiyə DİN-nin Təbii Fəlakətlər və Fövqəladə Halların İdarə Edilməsi Agentliyi (AFAD) və TUBİTAK-la əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinin vacibliyi vurğulanıb.

Daha sonra RSXM-nin direktoru AMEA-nın müxbir üzvü Qurban Yetirmişli 2023-cü il ərzində mərkəzdə aparılmış elmi və elmi-təşkilati işlərə dair hesabatı təqdim edib. Direktor çıxışında Azərbaycandakı seysmik vəziyyət, eləcə də il ərzində aparılan kompleks seysmoloji-geofiziki-geodinamik və geokimyəvi tədqiqatların nəticələrini təqdim edib. Həmçinin Abşeron yarımada-

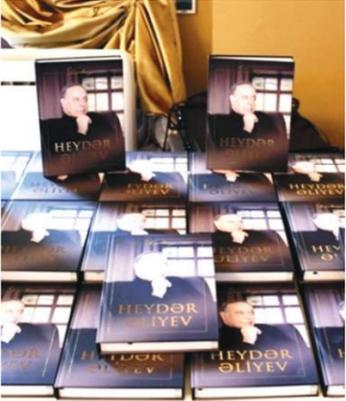
sındakı palçıq vulkanlarının dinamikasının yeni quraşdırılmış 12 seysmik stansiya vasitəsi ilə izləndiyini qeyd edən direktor bu tədqiqatların aparılmasında əsas məqsədin palçıq vulkanları ilə zəlzələlər arasında əlaqələrin öyrənilməsi olduğunu deyib.

Professor Qurban Yetirmişli çıxışı zamanı ilin əvvəlindən bu vaxta qədər qeydə alınan zəlzələlərin statistikasını da açıqlayıb.

Professor Qurban Yetirmişli, həmçinin il ərzində mərkəzdə aparılan elmi-təşkilati işlər, informasiya təminatının gücləndirilməsi, mərkəz əməkdaşlarının ixtisas və xarici dil biliklərinin artırılması, xarici ölkələrdə təhsil, eləcə də elm və təhsilin inteqrasiyası sahəsində yerli və xarici universitetlərlə əməkdaşlıq, Böyük Britaniyanın Oksford Universiteti ilə birlikdə aparılan paleoseysmoloji tədqiqatlar, mərkəz əməkdaşlarının dünyanın nüfuzlu elmi jurnallarında dərc olunan məqalələri, eləcə də RSXM-nin "Seismoprognozis observations in the territory of Azerbaijan" elmi jurnalının Türkiyənin Elmi və Texnoloji Tədqiqat Şurasının (TUBİTAK) Milli Akademik Şəbəkə və İnformasiya Mərkəzinin (ULAKBİM) Dərgi Parkına daxil edilməsi haqqında danışdı.

Daha sonra AMEA-nın vitse-prezidenti, Yer Elmləri Bölməsinin rəhbəri akademik İbrahim Quliyev və bölmə üzvləri çıxış edərək hesabatı yüksək qiymətləndiriblər. Hesabat bölmə üzvləri tərəfindən yekdilliklə qəbul edilib.

Akademik İsa Həbibbəyli "Heydər Əliyev" kitabının təqdimat mərasimində çıxış edib

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətində xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin 100 ilinə həsr edilən tədbirlər çərçivəsində Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Tarix İnstitutunun yeni layihəsi - Ulu Öndərin həyat və ictimai-siyasi fəaliyyətinin müxtəlif dövrlərini əhatə edən elmi məqalələr toplusu olan "Heydər Əliyev" kitabının təqdimatı keçirilib.

Tədbirdə tanınmış tarixçilər, tədqiqatçı-alimlər, elm və mədəniyyət xadimləri, millət vəkili, dövlət qurumlarının və ölkə ictimaiyyətinin, KİV-lərin nümayəndələri, Vətən Müharibəsi veteranları və qazilər, din xadimləri iştirak ediblər.

Əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyev və Vətən torpaqlarının azadlığı uğrunda şəhid olmuş soydaşlarımızın əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib və kitabla bağlı videoçarx nümayiş olunub.

Təqdimat mərasimində çıxış edən Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov bildirib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin xatirəsinə həsr edilən iki fəsildən ibarət akademik xarakterli bu kitab Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti və Tarix İnstitutunun yeni layihəsidir. Eldar Əzizov qeyd edib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin zəngin siyasi irsinin və dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin siyasətinin yaxından öyrənilməsi və təbliği Azərbaycanda sabitliyin qorunması və ölkəmizin gələcək inkişafına təminat verir.

Tədbirdə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli çıxış edərək bu kitabın Ulu Öndərin zəngin irsinin öyrənilməsi və təbliği işində mühüm rol oynayacağını vurğulayıb, Vətəninə hədsiz dərəcədə sevin Ulu Öndərin ölkəsinin tarixinə, xalqına son dərəcə böyük sevgi və hörmətlə yanaşmasından danışıb.

Sonra çıxış edənlər - Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri Anar Rzayev, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova, Azərbaycan Memarlar İttifaqının İdarə Heyətinin sədri Elbay Qasımzadə, AMEA Tarix İnstitutunun direktoru Kərim Şükürov və digər çıxış edənlər Ulu Öndər Heydər Əliyevin xalqımız qarşısındakı misilsiz xidmətlərdən söz açıblar.

İl ərzində Azərbaycan ərazisində aparılan arxeoloji qazıntıların nəticələri təqdim olunub

Dekabrın 14-də AMEA-nın Əsas binasında Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun əməkdaşları tərəfindən 2023-cü il ərzində ölkə ərazisində aparılan arxeoloji qazıntıların nəticələrinə həsr olunmuş elmi sessiya keçirilib.

Tədbirdən öncə arxeoloq alimlər tərəfindən aparılmış tədqiqatlar zamanı əldə edilən maddi mədəniyyət nümunələrindən ibarət sərgiyə baxış olub.

Sessiyaya giriş sözü ilə açan AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun son 30 ildə keçdiyi tarixi yola nəzər salıb. Xüsusilə son aylarda institutun fəaliyyətində mühüm nailiyyətlərin əldə olunduğunu qeyd edən akademik İsa Həbibbəyli cari ilin iyun ayında Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunda ilk dəfə olaraq arxeoloji qazıntı mövsümünün açılışına həsr olunmuş başlanğıc konfransının keçirildiyini xatırladı. Diqqətə çatdırıb ki, həmin konfransda ölkə ərazisində tədqiqat aparacaq arxeoloji ekspedisiyaların vəzifələri müəyyənləşdirilib və bu gün baş tutan elmi sessiya ilə əldə olunmuş nəticələr Azərbaycan ictimaiyyətinə təqdim olunur.

AMEA rəhbəri yeniləşən Akademiya uğrunda həyata keçirilən struktur islahatları çərçivəsində AMEA-nın 29 noyabr tarixli Ümumi yığınca-

ğının qərarı ilə Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun Arxeologiya və Antropologiya İnstitutu adlandırılması haqqında Nazirlər Kabineti qarşısında vəsətət qaldırıldığını diqqətə çatdırıb.

Bundan əlavə, arxeoloji tədqiqatların keyfiyyətini artırmaq məqsədilə AMEA Rəyasət Heyəti tərəfindən Nazirlər Kabinetinin 2 avqust 2016-cı il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında elmi ekspedisiyaların təşkili və aparılması Qaydaları"na dəyişikliklər edilməsinə dair hazırlanmış təkliflərin Nazirlər Kabinetinin 1 noyabr 2023-cü il tarixli qərarı ilə qəbul olunduğunu söyləyib. Akademik İsa Həbibbəyli bildirdi ki, sözügedən qərarla arxeoloji ekspedisiyaların fəaliyyət müddəti, cəlb edilən şəxslərin sayı müəyyənləşdirilib, bəzi kateqoriya üzrə işçilərin əməyinin

ödənilməsi, nəqliyyat vasitələrinin, bina və mənzillərin icarə haqqı artırılıb.

Eyni zamanda aparılan arxeoloji tədqiqatların şəffaflığını təmin etmək məqsədilə AMEA-nın vitse-prezidenti v.i.e. akademik Gövhər Baxşəliyevanın sədrliyi ilə Komissiyanın, tədqiqatların davamlılığını təmin etmək üçün işə institut daxilində Monitoring qrupunun yaradıldığını diqqətə çatdırıb.

Qəbul edilən qərarların ekspedisiyaların fəaliyyətinə müsbət təsir etdiyini deyən akademik İsa Həbibbəyli cari mövsümdə Beşbarmaq dağında, Goranboy və Naftalanda Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun əməkdaşları tərəfindən aparılan qazıntılarla, eləcə də Bolqarıstanın Privadiye bölgəsindəki Duzdağ kurqanında həyata keçirilən tədqiqatlarla tanış oldu-

nu söyləyib. AMEA rəhbəri arxeoloq alimlərin işlərinə sevgi ilə yanaşdığını, əsl vətənpərvərlik nümayiş etdirdiklərinin şahidi olduğunu vurğulayıb.

AMEA prezidenti qeyd edib ki, ekspedisiyalar zamanı tapılmış maddi mədəniyyət nümunələrinə ciddi şəkildə tədqiqatlar cəlb edilməli, onların əsasında məqalələr hazırlanaraq yerli və beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılmalıdır.

Akademik İsa Həbibbəyli çıxışının sonunda cari arxeoloji tədqiqat mövsümündə arxeoloq alimlər tərəfindən aparılmış qazıntıların nəticəsini yüksək qiymətləndirib, ölkəmizdə arxeologiya elminin tarixən mövcud olmuş öz ənənələrini bu gün də qoruduğunu və yeni elmi məktəblərin yaranmağa başladığını deyərək institutun kollektivinə uğurlar arzulayıb.

Sonra AMEA-nın Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun direktoru v.i.e. tarix üzrə fəlsəfə doktoru Fərhad Quliyev 2023-cü il ərzində ölkə ərazisində aparılan arxeoloji qazıntıların nəticələrini təqdim edib.

Təqdimatdan sonra AMEA-nın A.A.Bakıxanov adına Tarix İnstitutunun direktoru professor Kərim Şükürov çıxış edərək tarix kitablarının yenilənməsi, doktorant və dissertantlara diqqətin artırılmasından danışıb, arxeoloq alimlərin fəaliyyətini yüksək qiymətləndirib.

Elmi sessiya öz işini cari il ərzində arxeoloji tədqiqatlar aparmış ekspedisiya rəhbərlərinin çıxışları ilə davam etdirib.

ABŞ alimlərinin kitabı Azərbaycan dilində çapa hazırlanıb

ABŞ-ın Kenneso Dövlət Universitetinin Kibertəhlükəsizlik İşçi Qüvvəsinin İnkişafı İnstitutunun tanınmış alimləri Maykl Vitman və Herbert Mattordun həmmüəllifi olduqları "Principles of Information Security" kitabı Azərbaycan dilində nəşr olunacaq.

AMEA-nın vitse-prezidenti, İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun baş direktoru, akademik Rasim Əliquliyev institutun Elmi Şurasının iclasında bu barədə məlumat verib. Alim bildirib ki, kitabın ingilis dilində 7-ci nəşri 2022-ci ildə "Cengage Learning" nəşriyyatı tərəfindən "Principles of Information Security" adı ilə işıq üzə görüb. Əsər "Cengage Learning" nəşriyyatının orijinalı əsasında "TEAS Press" nəşriyyat evində Azərbaycan dilinə tərcümə edilərək çapa hazırlanıb. Bu nəşrin Azərbaycan dilinə tərcüməsi və nəşri BP şirkətinin ölkədə təhsilin inkişafına verdiyi dəstəyin göstəricisidir. Kitab müvafiq sahədə ixtisaslaşan müəllimlər və mütəxəssislər üçün nəzərdə tutulub. Əsər Azərbaycan dilinə İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun böyük elmi işçisi, texnika üzrə fəlsəfə doktoru İsmayıl Sadıqovun iştirakı ilə tərcümə edilib.

Sonra texnika üzrə fəlsəfə doktoru İsmayıl Sadıqov çıxış edərək global informasiya cəmiyyətinin ən aktual elmi problemlərindən olan informasiya təhlükəsizliyinə həsr olunmuş kitabın Azərbaycan dilində nəşrinin üç il davam edən gərgin əməyin nəticəsi olduğunu nəzərə çatdırıb. Bildirib ki, 552 səhifə, 4 fəsildən ibarət olan kitab infor-

masiya təhlükəsizliyi üzrə kompleks tədqiqatları əks etdirən yüksək keyfiyyətli akademik tədris resursudur. Elmi-populyar dildə yazılmış kitab informasiya təhlükəsizliyinə giriş, informasiya təhlükəsizliyinin idarə edilməsi, insidentə cavab və fəvqəladə halların planlaşdırılması, informasiya təhlükəsizliyində hüquq, etika və peşə məsələləri, təhlükəsizlik və işçi heyəti, kriptoqrafiya, informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və s. kimi modulardan ibarətdir.

Akademik Rasim Əliquliyev informasiya təhlükəsizliyi kimi qlobal xarakter daşıyan, eyni zamanda, ölkəmiz üçün böyük əhəmiyyət kəsb edən aktual istiqamətlərə dair qabaqcıl biliyi özündə əks etdirən əsərin Azərbaycan dilinə akademik səviyyədə tərcümə olunmasını, bu sahədə anadilli elmi terminologiyaların yaradılmasını alimlərimizin mühüm nailiyyəti kimi dəyərləndirib. Qeyd edib ki, dünyanın qlobal çağırışları kontekstində yeni elmi biliklərin akademik platformadan

təhsilə, tədris vəsaitlərinə daxil edilməsi elm və təhsilin inteqrasiyası, təhsilin məzmununun qabaqcıl elmi biliklərlə zənginləşdirilməsi baxımından son dərəcə zəruridir.

AMEA-nın vitse-prezidenti xarici elmi ədəbiyyatların tərcüməsinin əhəmiyyətindən və bu sahədə mövcud problemlərdən söz açıb: "Tərcüməçilik olduqca məsuliyyətli və çətin peşələrdən biridir. Elmi ədəbiyyatların tərcüməsi ilə məşğul olan şəxs müvafiq elm sahəsinə, onun terminologiyasına dərindən bələd olan mütəxəssis, eyni zamanda peşəkar tərcüməçi olmalıdır".

Alim elm və təhsilin inteqrasiyası istiqamətində əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi, xarici dillərdə olan tədris vəsaitlərinin tərcüməsi və nəşri sahəsində işlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsinin vacibliyindən də bəhs edib.

Akademik Rasim Əliquliyev elmin müxtəlif sahələrində çalışan alimlərimizi dünyanın qabaqcıl elm mərkəzləri tərəfindən dərc olunan əsərləri, beynəlxalq səviyyədə nüfuz qazanmış tədris vəsaitlərini Azərbaycan dilinə tərcümə edib geniş elmi ictimaiyyətin, ali məktəblərin müəllim və tələbələrini istifadəsinə verməyə çağırıb. Hər bir alimin elmi biliklərin populyarlaşdırılmasında əhəmiyyətli rola malik olduğunu söyləyib. Qeyd edib ki, elmi müəssisələrdə çalışan alim və mütəxəssislərin əməyinin stimullaşdırılması üçün beynəlxalq səviyyədə qabaqcıl təcrübəni rəhbər tutaraq mütərəqqi mexanizmlər işlənilməlidir. Bu, ölkənin intellektual potensialının qorunması və inkişaf etdirilməsi nöqteyi-nəzərindən strateji əhəmiyyət daşıyır.

Heydər Əliyev və müasir biologiya elminin inkişafı: nailiyyətlər və çağırışlar

Dekabrın 19-20-də AMEA-nın Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsi, Elm və Təhsil Nazirliyi Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun birgə təşkilatçılığı ilə "Heydər Əliyev və müasir biologiya elminin inkişafı: nailiyyətlər və çağırışlar" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirilib.

Əvvəlcə Ulu Öndərin müasir biologiya elminin inkişafında göstərdiyi xidmətlərə, bu sahədə qazanılan nailiyyətlərə həsr edilmiş sərgi ilə tanışlıq olub.

Hibrid formatda keçirilən konfransın açılış mərasimi Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlayıb.

Beynəlxalq konfransda AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəylinin tədbir iştirakçlarına videomüraciəti təqdim olunub. Akademik İsa Həbibbəyli "Heydər Əliyev ili" çərçivəsində AMEA-da təşkil olunan tədbirlərin ölkəmizdə vətənpərvərlik, azərbaycançılıq ideyalarının, müstəqil dövlətçilik düşüncəsinin daha da dərinləşməsinə xidmət edən bir proqrama çevrildiyini deyib.

Akademik qeyd edib ki, AMEA Rəyasət Heyətinin "Heydər Əliyev ili" ilə bağlı qəbul etdiyi tədbirlər planında nəzərdə tutulan bütün işlər tamamlanıb. Akademiyanın institut və təşkilatlarında il ərzində Ulu Öndərə bağlı 40-dan çox kitabın hazırlandığını bildiren akademik İsa Həbibbəyli deyib: "Ulu Öndər haqqında yazılan tədqiqat işləri, dinlənən elmi məruzələr, çap olunan əsərlər dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin işığında Azərbaycan gerçəkliyini qiymətləndirməyə imkan verir".

İ.Həbibbəyli bugünkü tədbirdə səsləndirilən fikirləri, dinlənən məruzələrin də "Heydər Əliyev ili"nə önəmli töhfə olmaqla yanaşı, müasir dövrün çağırışlarını ehatə edəcəyinə inamını ifadə edib.

AMEA-nın vitse-prezidenti akademik İradə Hüseynova çıxışında Azərbaycan biologiya və tibb elminin inkişafında, bu sahələrdə əldə edilmiş mühüm nailiyyətlərdə Ulu Öndərin böyük xidmətləri olduğunu vurğulayıb. Qeyd edib ki, yeni-yeni elmi müəssisələrin və laboratoriyaların yaradılması və onların maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılması, yüksəkixisaslı elmi kadrların hazırlanması, ümumən elmə verilən dəyər, göstərilən dövlət dəstəyi dahi liderin siyasətinin ayrılmaz tərkib hissəsi olub. AMEA-nın vitse-prezidenti bu siyasətin Prezident İlham Əliyev tə-

rəfindən uğurla və uzaqgörənliklə davam etdirildiyini bildirib.

Akademik İradə Hüseynova Ümummilli Liderin elmin ən müasir və perspektiv sahələrində yüksəkixisaslı kadrların hazırlığı ilə bağlı məqsədyönlü siyasətinin həyata keçirilməsində görkəmli alim və ictimai-siyasi xadim akademik Cəlal Əliyev tərəfindən atılmış addımları, görülmüş işləri diqqətə çatdırıb. Onun sözlərinə görə, akademik Cəlal Əliyevin uzaqgörənliyi sayəsində Azərbaycanda biokimyə, molekulyar biologiya, molekulyar genetikə, biofizika, gen və hüceyrə biotexnologiyaları, riyazi biologiya, bioinformatika, kompüter biologiyası və digər elmi istiqamətlərin təşəkkülünə və inkişafına, müxtəlif elm sahələri üzrə savadlı mütəxəssislərin biologiya üzrə tədqiqatlara cəlb olunması, kadrların hazırlanmasında keçmiş ittifaqın və

uzaq xaricə tanınmış elm və təhsil mərkəzlərindən istifadə edilməsi əlmə böyük töhfə verib.

Akademik son illər dünyada süni intellekt, robototexnika, canlı orqan çapı, nano- və biotexnologiyalar, gen redaktəsi və digər sahələrdə əldə olunmuş yüksək nailiyyətlərdən bəhs edərək, hazırda sürətlə inkişaf edən elmin qarşısında texniki deyil, hüquqi, normativ və etik məhdudiyyətlərin dayandığını, bu baxımdan bioetik problemlərin də konfransın aktual mövzuları sırasında yer aldığını diqqətə çatdırıb. O, müvafiq sahə mütəxəssislərini vahid platformada birləşdirmək məqsədi daşıyan bugünkü konfransın biologiya elmində əldə edilmiş bir çox nailiyyətlərə və perspektivlərə işıq salacağına əminliyini bildirib.

Böyük Britaniyanın Tibbi Tədqiqatlar Şurasının Molekulyar Biologiya

İnstitutunun qrup rəhbəri professor Qərib Mürşüdoğlu tədbirə onlayn qoşularaq bu kimi konfransların gənc tədqiqatçıların elmə marağının artırılması, onların fəaliyyətinin stimullaşdırılması baxımından əhəmiyyət kəsb etdiyini söyləyib. Azərbaycan gənclərinin dünya elminə töhfələr vermək potensialına malik olduğunu deyən Q.Mürşüdoğlu AMEA-nın bir sıra elmi müəssisələrində fəaliyyət göstərən gənclərin hazırda dünyanın nüfuzlu elm və təhsil mərkəzlərində doktorantura təhsili aldığını vurğulayıb.

Elm və təhsil nazirinin müşaviri Nicat Məmmədli, AMEA-nın müxbir üzvləri Novruz Quliyev, Elşad Qurbanov, professorlar Camal Musayev, Tahir Tahirov, Afət Məmmədova, Ahmet Kızılay, Ali Naz, Valter Bodmer və digər çıxış edənlər elm və təhsilin inqerasiyası istiqamətində ölkəmizdə həyata keçirilən tədbirlər, görülən işlər haqqında məlumat verib, xaricdə fəaliyyət göstərən alimlərimizin ölkə elminin inkişafına verdiyi dəstəkdən danışıblar. Qeyd olunub ki, Ulu Öndərin 100 illik yubileyinin təntənə ilə qeyd edildiyi tədbirlər sırasında yer alan bugünkü beynəlxalq konfrans müasir biologiya elminin inkişaf tendensiyalarının müəyyənləşdirilməsində, bu sahədə əldə olunan nailiyyətlərin elm ictimaiyyətinə çatdırılmasında əhəmiyyətli rolə malik olacaqdır.

Daha sonra professor Qərib Mürşüdoğlu moderatorluğu ilə keçirilən plenar iclaslarda məruzələr dinlənib.

İki gün davam edən və ümumilikdə 30 ölkədən 185 elmi məruzənin təqdim olunduğu konfrans işini bölmə iclasları ilə davam etdirib.

Tətbiqi yönümlü elmi-tədqiqat işləri daha da genişləndirilməlidir

Elm və Təhsil Nazirliyinin Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutunda AMEA-nın Kimya Elmləri Bölməsinin (KEB) Ümumi yığıncağının illik hesabatlarına həsr olunmuş iclası keçirilib.

Tədbirdə AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik Dilqəm Tağıyev, bölmənin Ümumi yığıncağının üzvləri, elmi müəssisələrin baş və icraçı direktorları, elmi katibləri, BDU və ADNSU-nun əməkdaşları iştirak ediblər.

Tədbiri giriş sözü ilə açan AMEA-nın vitse-prezidenti, KEB-in sədri, akademik Dilqəm Tağıyev iclasın Kimya Elmləri Bölməsinə daxil olan institutların, eləcə də BDU-nun Kimya və ADNSU-nun Kimya Texnologiya Fakültələrinin 2023-cü ildə aparılmış elmi tədqiqat işlərinin yekunlarına həsr olunduğunu bildirib.

Akademik Yusif Məmmədəliyev adına Neft Kimya Prosesləri İnstitutunun direktoru, akademik Vaqif Abbasov təmsil etdiyi müəssisədə cari ildə aparılan elmi-tədqiqat işləri, nəşr olunmuş məqalələr, tətbiq olunan işlər, beynəlxalq əlaqələr, keçirilən tədbirlər barədə məlumat verib. Alim bildirib ki, cari ildə elmi müəssisədə 6 problem üzrə aparılan elmi-tədqiqat işlərinin nəticəsi olaraq 17 mühüm elmi və tətbiqi nəticə əldə edilib. İnstitut tərəfindən "Xəzər" de-emuqatorunun müqavilə əsasında istehsalı davam etdirilib. Eyni zamanda əməkdaşlar tərəfindən Bituma adgeziya qatqısı "V-2" və Parkarin-22 A inhibitoru müqavilələr əsasında istehsal edilib. Cari ildə institut əməkdaşları tərəfindən əldə edilən nəticələr 85-i xaricdə (80 məqalə Scopus və Web of Science) olmaqla 152 elmi məqalədə, 400 tezisdə (95-i xaricdə), 15 patentdə öz əksini tapmış, tətbiq üçün 3 iş tövsiyə edilib. Həmçinin cari ildə 8 kitab və 3 monoqrafiya çap olunub. 2023-ci ildə institut əməkdaşlarının nəşrlərinə 1600 istinad edilib. Cari ildə institutda Elmin İnkişafı Fondunun 1 qrant layihəsi çər-

çivəsində tədqiqatlar davam etdirilmiş, 3 yeni qrant layihəsi qalib olub. Məruzəçi aparılan elmi-tədqiqat işlərinin nəticələri və əldə edilən nailiyyətlər barədə ətraflı məlumat verib.

Akademik Murtuza Nağıyev adına Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutunun icraçı direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Məhəmməd Babanlı təmsil etdiyi qurumun cari ildəki hesabatını təqdim edib. Alim bildirib ki, cari ildə institutda 3 problem üzrə aparılan elmi-tədqiqat işləri nəticəsində 11 mühüm elmi nəticə əldə edilib. Aparılmış tədqiqatların nəticələri 143 məqalə və 176 (86 xaricdə) tezis şəklində çap olunub. Cari il ərzində 94 məqalə Web of Science və Scopus bazalarına daxil olan impact faktorlu jurnallarda dərc olunub. Clarivate Analytics bazasında yer alan ən yüksək impact faktorlu jurnallarda çap olunan məqalələrdən 3-ü Q1, 6-sı Q2, 19-u Q3, 51-i Q4 qrupuna daxildir. 2023-cü ildə institut əməkdaşlarının məqalələrinə 2200-dən yuxarı istinadlar edilib. Həmçinin cari ildə institut əməkdaşları tərəfindən 6 monoqrafiya çap edilmiş (xaricdə 2 monoqrafiya), 4 patent alınmış və patent almaq üçün 7 iddia sənədi Əqli Mülkiyyət Agentliyinə təqdim edilərək ilkin ekspertizanın müsbət rəyi alınıb. Cari ildə institutda 1 Beynəlxalq qrant-

Horizon 2020 çərçivəsində tədqiqatlar davam etdirilmiş, 2 layihə isə Azərbaycan Elm Fondunun qrant müsabiqəsinin qalibi olmuşdur. Eyni zamanda cari ildə institutun Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin Sətinəmə və Təchizat İdarəsi ilə Azərbaycanda sovet ordusundan qalan və yararsız vəziyyətə düşmüş raket yanacaqalarının oksidləşdirici komponentlərinin zərərsizləşdirilməsinə dair tədqiqat işləri üçün bağladığı təsərrüfat müqaviləsi nəticəsində 300 000 manat büdcədən kənar vəsait institutun maliyyə hesabına daxil olub.

Akademik Əli Quliyev adına Aşqarlar Kimyası İnstitutunun icraçı direktoru, k.e.d. Əfsun Sucayev təmsil etdiyi müəssisədə cari ildə aparılan elmi-tədqiqat işlərinin nəticələrini əks etdirən hesabatı təqdim edib. Ə.Sucayev bildirib ki, Aşqarlar Kimyası İnstitutunun əməkdaşları tərəfindən 2023-cü ildə 11 mühüm elmi nəticə əldə olunub. Eyni zamanda cari ildə Aşqarlar Kimyası İnstitutu tərəfindən yaradılmış xüsusi təyinatlı yağ Təcürübə-Sənaye Zavodunda yeni quraşdırılan qurğuda istehsal olunaraq noyabr ayında AR Müdafiə Nazirliyinə təqdim olunub. Yağ Nazirliyin sərəncamında olan müvafiq xüsusi təyinatlı texnikada son sınaqlardan keçirilməkdədir. Həmçinin institutda yara-

dılmış "Depressator-AKİ" aşqarının istehsalı institutun "Aşqar" EİB-də bu il də davam etdirilib. Həmçinin institutun alimləri tərəfindən turş qudrun emal məhsulundan istifadə edərək mazut əsasında alınan qalıq yanacaqaların özülülük və aşağı temperatur xassələrini yaxşılaşdırmaq əlavə yaradılıb. İl ərzində 52 elmi məqalə, o cümlədən onlardan 22-i respublikada, 30-u xaricdə (17 məqalə Web of Science və Scopus bazalarında, 10 məqalə isə digər beynəlxalq bazalara daxil olan jurnallarda) çap olunub, 12 patent alınmış. 2023-cü ildə institut əməkdaşlarının məqalələrinə 300-ə yaxın istinadlar edilib.

Polimer Materialları İnstitutunun direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Bəxtiyar Məmmədov illik hesabat təqdim edərək təmsil etdiyi elmi müəssisədə cari ildə aparılan elmi-tədqiqat işləri, əldə olunan nəticələr, nəşr olunmuş məqalələr barədə məlumat verib. Alim bildirib ki, Polimer Materialları İnstitutunda cari ildə aparılan elmi-tədqiqat işləri 7 mühüm elmi nəticə ilə yekunlaşıb. Aparılan elmi-tədqiqat işlərinin nəticəsi 59 çap olunmuş məqalədə öz əksini tapmışdır. Məqalələrdən 23-ü respublikada, 36-i xaricdə çap olunub. Cari ildə 1 iş tətbiq üçün tövsiyə olunub.

Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin Kimya Texnologiya Fa-

kültəsinin dekanı prof. Sevinc Məmmədyanova bildirib ki, fakültədə 4 mövzu üzrə elmi tədqiqat işləri aparılıb. Fakültəyə daxil olan kafedraların əməkdaşları tərəfindən cari ildə aparılan elmi-tədqiqat işlərinin nəticəsi 2 monoqrafiyada, 30 dər vəsaitdə, 7 patent və 338 məqalə və tezisdə öz əksini tapıb. Onlardan 132-i respublikada, 206-i xaricdə çap olunub ki, onlardan da 82-i Web of Science və Scopus bazalarında indeksləşən jurnallardadır.

Bakı Dövlət Universitetinin Kimya Fakültəsinin dekanı dosent Fuad Kərimli bildirib ki, fakültədə 4 elmi-tədqiqat və "Sənaye kimyası" laboratoriyaları fəaliyyət göstərir və 12 mövzu üzrə tədqiqatlar aparılıb. F.Kərimli qeyd edib ki, əməkdaşlarımız tərəfindən cari ildə 7 mühüm nəticə alınmış. Aparılan elmi-tədqiqat işlərinin nəticəsi 324 çap olunmuş məqalə və tezisdə öz əksini tapıb. Onlardan 175-i respublikada, 149-u xaricdə çap olunub ki, onlardan da 101-i indeksləşən jurnallardadır.

Aparılan müzakirələrdə akademik Vaqif Fərzəliyev, akademik Abel Məhərrəmov və başqaları iştirak edərək fikir və təkliflərini səsləndiriblər.

Sonda çıxış edən akademik Dilqəm Tağıyev prioritet istiqamətlər üzrə tədqiqat işlərinin davam etdirilməsinin, eyni zamanda respublika iqtisadiyyatına töhfə verə bilən tətbiqi yönümlü elmi-tədqiqat işləri ilə bağlı aparılan araşdırmaların daha da genişləndirilməsinin vacib olduğunu vurğulayıb. Akademik qeyd edib ki, elm və təhsilin inqerasiyası istiqamətində işlər genişləndirilməli, birgə elmi-tədqiqat işlərinin aparılmasına, layihələrin həyata keçirilməsinə, kadr hazırlığına xüsusi önəm verilməlidir.

KEB-nin Ümumi yığıncağı hesabata verən təşkilatların 2023-cü ildə aparılmış elmi tədqiqat işlərinin yekunlarına dair hesabatların qəbul olunmasına yekdilliklə səs verib.

Akademik Feyzulla Qasımzadənin 125 illiyi qeyd edilib

AMEA-nın, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin (AYB) və Azərbaycan Ədəbiyyat Fondunun birgə təşkilatçılığı ilə görkəmli alim, Əməkdar elm xadimi, Əməkdar müəllim, akademik Feyzulla Qasımzadənin anadan olmasının 125 illiyinə həsr olunmuş "Akademik Mirzə Feyzulla Qasımzadə: iki zirvənin fatehi - alim və müəllim" mövzusunda tədbir keçirilib.

Tədbirdə çıxış edən Azərbaycan Ədəbiyyat Fondunun baş direktoru, AYB İdarə Heyətinin üzvü, Avrasiya Millətler Assambleyası Ədəbiyyat Şurasının həmsədri Varis Yolçuyev görkəmli alimin mənalı ömrü yolundan, çoxşaxəli fəaliyyətindən danışıb.

Akademik F.Qasımzadənin yaradıcılığını yüksək qiymətləndirən Varis Yolçuyev onun şəxsiyyət bütövlüyünə, zəngin daxili mənəviyyətə malik alim və pedaqoq olduğunu vurğulayıb. Bildirib ki, neçə-neçə mütəfəkkirlərimiz müstəqil tədqiqat predmeti kimi Feyzulla Qasımzadə tərəfindən araşdırılıb.

AYB-nin katibi, Xalq yazıçısı Çingiz Abdullayev görkəmli ədəblərin yaradıcılığı yolunda gənc nəsə tanıdılması və təbliği baxımından bu cür tədbirlərin əhəmiyyətini qeyd edib.

Elm aləmində xidmətləri ilə seçilən, Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığını dünya səviyyəsinə çıxaran akademik Feyzulla Qasımzadənin zəngin elmi irsi barədə məlumat verən Çingiz Abdullayev onun milli elmi kadrların hazırlanması, gənc nəsənin yetişdirilməsi sahəsindəki xidmətlərindən bəhs edib. Bildirib ki, görkəmli alimin rəhbərliyi ilə 30 elmlər doktoru, 120-dən çox elmlər namizədi yetişdirilib.

Milli Məclisin deputatı, Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı ədəbiyyatşünaslıq elminin yaradıcılarından olan akademik Feyzulla Qasımzadənin elmi-pedaqoji fəaliyyətindən danışıb, onun böyük bir elmi məktəb yaratdığını söyləyib. Bildirib ki, F.Qasımzadə Azərbaycan ədəbiyyatı tarixinin, xüsusilə də XIX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı tarixinin araşdırılaraq elmi müstəviyə gətirilməsində və təbliğ olunmasında müstəsna xidmətlər göstərib.

Akademik Feyzulla Qasımzadənin ədəbiyyatşünas alim olmaqla yanaşı, Azərbaycan ədəbiyyatını sistemləşdirərək ali məktəblər üçün dərslik hazırlayan, bütöv bir ədəbiyyatşünas və təncidçilər nəsli yetişdirən böyük bir pedaqoq olduğunu deyən Sabir Rüstəmxanlı onun gərgin elmi axtarışlarının nəticəsi olan "XIX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi" dərsliyini həmin dövrün ədəbiyyatının öyrənilməsi baxımından əvəzolunmaz elmi mənbə hesab edib.

Milli Məclisin deputatı, Azərbaycanca Atatürk Mərkəzinin direktoru akademik Nizami Cəfərov bildirib ki, Feyzulla Qasımzadə Azərbaycan ədəbi-elmi fikrində ədəbiyyat tarixçisi kimi tanınan ilk alimlərdən biridir. XIX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının tədqiqi bilavasitə onun adı və fəaliyyəti ilə bağlıdır.

Akademik Nizami Cəfərov Feyzulla Qasımzadənin türk ədəbiyyatına, Osmanlı ədəbiyyatına, hətta aşiq ədəbiyyatına dərin bələd olduğunu diqqətə çatdırıb. Bildirib ki, akademik Feyzulla Qasımzadənin namizədlik dissertasiyası Mirzə Fətəli Axundzadənin həyat və yaradıcılığı barədə olub və o, ədibin yaradıcılığını sistemli şəkildə dərinlən araşdırıb.

AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun direktoru akademik Teymur Kərimli isə çıxışında Feyzulla Qasımzadənin klassik ədəbiyyatşünas alim kimi ədəbiyyat tariximizdə müstəsna və özünəməxsus yer tutduğunu vurğulayıb. Bildirib ki, XIX əsr ədəbiyyatşünaslığında işləyən görkəmli alim həmin dövr Azərbaycan ədəbiyyatının nümayəndələri ilə ünsiyyətdə olmuş şəxslərdən dinlədiyi məlumatlar əsasında ideologiyadan uzaq sanballı əsərlər ortaya çıxarıb.

Tədbirdə Xalq artisti Oqtay Mirqasımov, professor Həlimay Qasımov, filologiya elmləri doktorları Təyyar Salamov, Yeganə İsmayılova və başqaları akademik Feyzulla Qasımzadənin Azərbaycan ədəbiyyatı tarixinin araşdırılmasında və təbliğindəki müstəsna xidmətlərindən danışıblar.

Sonda mərhum alimin qızı Nigar Qasımzadə və nəvəsi biologiya elmləri doktoru Tubuxanım Qasımzadə akademik Feyzulla Qasımzadənin xatirəsinə göstərilən ehtiramı görə tədbirin təşkilatçılarına və iştirakçılarna minnətdarlıqlarını bildirdilər.

70 yaşın işığında

AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında (MEK) tanınmış şair, filologiya elmləri doktoru İslam Sadiqın 70 illik yubileyi və əsərlərinin 32 cildliyinin ilk 4 cildinin təqdimat mərasimi keçirilib.

Yığıncaqda professorlar Qəzənfər Paşayev, Məmməd Əliyev, Nizami Tağısoy, Asif Rüstəmli və Əlizadə Əsgəri, tənqidçi Vaqif Yusifli, yazıçılardan Elçin Hüseynbəyli və Səfər Alışarlı, şair Əlirza Xələfli, filologiya elmləri doktoru Yaşar Qasımbəyli, Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin eksperti Əkbər Qoşalı və başqaları İslam Sadiqın həm bədii, həm də elmi yaradıcılığında danışıblar. Onlar müəllifin yeni çap olunan kitabları haqqında fikirlərini bölüşüb, müəllifə elmi fəaliyyətində uğurlar arzulayıblar.

Tədbirdə müəllif şeirlərindən nümunələr söyləyib. Aşıqlar Çingiz Mehdiqur, Nəbi Nağıyev və Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin II kurs tələbəsi Samir Pənahovun ifasında aşiq havaları səsləndirilib.

Sonda İslam Sadiq çıxış edərək tədbirin bütün iştirakçılarna dərin minnətdarlığını bildirib.

Dağ havasıyla pərvazlanan alim ömrü

"Mən professor Akif İmanlımı etibarlı dost, əsl pedaqoq, dilçi alim, Mirzə Cəlil ruhlu yazıçı kimi tanıyıram..."

Akademik İsa Həbibbəyli

Odlar yurdu Azərbaycanımızın Naxçıvan diyarının Şəhur ellərinin gen qucağını qoyub dağlarının döşünə sığınmışdır Axura kəndi. Bəlkə ona görədir ki, Ulu Tanrı öz payını əsirgəməyibdir bu kənddən: dörd bir bucağında sulari üreklərə sərinlik gətirən bulaqlar çağlayır, dağlarının şiş qayaları buludlara dayanaraq göyləri saxlayır... Günəşi nurludur, qarı bəm-bəyazdır, ağaclarının meyvələri tükənməz, çəmənlərinin çiçəkləri ətirli, rəngarəngdir Axuran kəndinin! Bir də qonaqcanlı, el-obaya bağlı, el-mədəniyyətə vurğun, sinələri söz boğçalı, əməksevər insanlar yaşayır bu kənddə!

Haqqında söz açmaq istədiyim Akif Kazım oğlu İmanlı 1948-ci il dekabrın 27-də Axura kəndində müəllim ailəsində anadan olmuşdur. Səkkizillik təhsilini doğma kəndində aldıqdan sonra, Şəhur şəhərindəki orta məktəbi bitirmiş, müəllimlik peşəsinə sonsuz məhəbbəti, doğma dilimizin saflığına, ədəbiyyatımızın zənginliyinə vurğunluğunu 1967-ci ildə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun Azərbaycan dili və ədəbiyyatı fakültəsinə gətirib çıxarmışdır. Həmin ildən Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun Naxçıvan filialında davam etdirmişdir. Bəlkə də ən şirin, yada düşəndə ürəyini tellərini sızıldan tələbəlik illəri Akifin və onun tələbə dostlarının payına həmişə çox düşmüşdür. İnstitutda onların hər bir təşəbbüsü maraqlı və sevinclə qarşılanırdı. Xoşbəxtlikdən Akif İmanlı kimi onun tələbə dostları da yenilikçi, yaradıcı və təşəbbüskar idilər. Təsədüfi deyil ki, o illərdəki tələbələr çoxu bu gün ədəbi yaradıcılıqla və elmi işlərlə məşğul olan yazıçılar, alimlər, metodist müəllimlər, idarə və müəssisə rəhbərləri, öz əməkləri ilə tanınan insanlardırlar.

Hələ tələbəlik illərində bədii yaradıcılığa meyil göstərən Akif İmanlının ruhuna yumor qarışmış hekayələri Muxtar Respublikada nəşr olunan "Şərq qapısı", "Şəhurun səsi" qəzetlərində, toplu və almanaxlarda dərc olunmuşdur. 2004-cü ildə isə bu hekayələr "Kal qarpız" adlı kitabda toplanaraq oxuculara çatdırılmışdır. 1971-ci ildən Naxçıvan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun Naxçıvan filialında Şəhur rayonu təhsil şöbəsinin rəhbərliyi ilə Şəhriyar kənd orta məktəbinə Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi təyin olunur. Orta məktəb şagirdlərinə Azərbaycan dilinin və ədəbiyyatının inceliklərini səylə mənimsədən Akif müəllim pedaqoji kollektivin və şagirdlərin sevimlisinə çevrilir və yaxşı müəllim kimi tanınır. Rayon Təhsil Şöbəsinin təşkil etdiyi bölmə iclaslarında, seminar və konfranslarda maraqlı məruzələrlə çıxış edirdi.

1977-ci ildə Akif İmanlı Naxçıvan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun (indiki DPU-ya) müəllim işləməyə dəvət olunur, bir vaxt tələbə kimi təhsil aldığı bu ali məktəbdə müəllim kimi fəaliyyətə başlayır. Lakin fəaliyyətini müəllimliklə bitmiş hesab etmir, elmi sahədə axtarışlarını davam etdirir, Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Pedaqoji Elmlər İnstitutunun (indiki Təhsil Problemləri İnstitutunun) aspirantı olur, respublikamızda tanınmış dilçi alim, pedaqoji elmlər doktoru, professor Əziz Əfəndiyev rəhbərliyi altında "Azərbaycan dili sintaksisinin ibtidai kursunun öyrənilməsində sintaktik bacarıq və vərdişlərin formalaşdırılması" mövzusunda dissertasiya işi üzərində çalışır. Bu illər ərzində o, elmi məqalələri ilə Naxçıvan DU-nun "Xəbərlər"ində, "Azərbaycan məktəbi" jurnalında, onun əlavələri olan "Azərbaycan dili və ədəbiyyatı", "İbtidai məktəb və

məktəbəqədər tərbiyə" jurnallarında çıxış edir. 1988-ci ilin may ayında uzun illərin və yorulmaz fəaliyyətin bəhrəsi olan elmi işini uğurla müdafiə edərək pedaqoji elmlər namizədi alimlik dərəcəsi alır.

Naxçıvan Müəllimlər İnstitutunu fəaliyyətə başlayandan Naxçıvan Dövlət Universitetində fənlərin tədrisi metodikası kafedrasının dosenti Akif İmanlı taleyini bu ali təhsil ocağına bağlamış, evləcə tərbiyə işi üzrə prorektor işləmiş, 2003-cü ildən isə tədris işləri üzrə prorektor vəzifəsində çalışmışdır. Bu illər ərzində "Yeni proqramla Azərbaycan dilindən sintaktik təhlil metodikasına verilən başlıca tələblər", "Şagirdlərdə söz birləşmələrinə dair bilik, bacarıq və vərdişlərin formalaşdırılması yolları", R.Hüseynovla birlikdə "İbtidai siniflər üzrə direktor və sinif rəhbəri", "Sintaksisdən başlanğıc kursda sintaktik təhlil" kimi kitab, monoqrafıya və elmi məqalələr nəşr olunmuşdur. Son dövrlərdə əsasən Şəhur-Sədərək və Kəngərli rayonları üzrə yer adlarının tədqiqi ilə məşğul olan alim bu sahə üzrə bir neçə kitabı işıq üzünə görmüşdür. Şəhur rayonunun ərazisindəki Arazboyu yaşayış məskənlərinin adlarının mənşəyini araşdırmış və "Şəhurun Arazboyu oykonimləri" kitabını nəşr etdirmişdir. "Şəhur düzünün toponimləri" kitabında Şəhur düzünə daxil olan yaşayış məskənlərinin adlarının etimologiyası, leksik-semantik xüsusiyyətləri, yaranma yolları araşdırılmışdır.

A.İmanlının "Şəhur və İğdir bölgələrinin yer adları" kitabında isə Şəhur rayonunun dağlıq, dağətəyi, Kəngərli, Sədərək ərazilərinin, habelə Türkiyə Cümhuriyyətinin İğdir ilçəsinə daxil olan yer adlarının leksik-semantik xüsusiyyətləri, onların yaranma yolları, digər əlamətləri əksini tapmışdır. Onun "Tarixin izləri: yer adları", "Qədim türk yurdunun oykonimləri", "İdrakın bədii dərk", "Şəhidlər yurdunun kənd adları" kimi kitablar oxucular, eləcə də ali təhsil ocaqlarının tələbələri, bu sahədə elmi tədqiqatla məşğul olanlar üçün əhəmiyyətli mənbədir və bu mənbələrdən daimi istifadə olunur.

Filologiya elmləri doktoru, professor Akif İmanlı 2021-ci ilin mart ayından Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Ədəbiyyat nəzəriyyəsi şöbəsində baş elmi işçi vəzifəsində çalışır. O, elmi sahədə də əzmlə çalışır. İnstitutun "Poetika.izm", "Filologiya və sənətsünaslıq", "Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığı" kimi elmi jurnallarında apardığı tədqiqatların məhsulu olan yazıları dərc olunmuşdur.

AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Elmi Şurasının 04 oktyabr 2022-ci il tarixli iclasının qərarı ilə (protokol № 6) çapa tövsiyə olunan "Bədii ədəbiyyatda surət-şəxs və məkan adlarının semantikasi, üslubi mahiyyəti (Ə.Haqverdiyevin nəsr nümunəsində)" kitabı nəşr olunmuş, ən yaxşı tədqiqat əsəri kimi qiymətləndirilmişdir.

Ömrünün müdrik çağında da Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü kimi

bədii ədəbiyyatda da fəaliyyətini davam etdirir, 2021-ci ildə "Necəsen qərənfil" adlı hekayələr kitabını oxucularına təqdim etmişdir.

Tanınmış dilçi-alim bu gün də dilimizin saflığı üçün var qüvvəsi ilə çalışır. O, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisində fəaliyyət göstərən "Toponimika" komissiyasının üzvüdür. Bu sahədə öz fikir və məsləhətlərini bildirir.

Akif İmanlı bütün sahələrdə olduğu kimi, dostluqda da etibarlıdır. Onun haqqında deyilən ürek sözlərindən bir neçəsini oxuculara çatdırmaq istəyirəm:

İsa HƏBİBBƏYLİ - akademik, AMEA-nın prezidenti, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru:

- 60 ilə yaxındır ki, Akif İmanlı ilə dostluq edirəm. Mən professor Akif İmanlımı etibarlı dost, əsl pedaqoq, dilçi alim, Mirzə Cəlil ruhlu yazıçı kimi tanıyıram. O, mənə həmişə əziz və doğmadır. Akif İmanlının ömürü dafələrlə qiymətləndirilib. Ona Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin "Qabaqcıl təhsil işçisi" döş nişanı təqdim edilib. Ən yaxşı qiymət isə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədri-nin sərəncamı ilə verilən Naxçıvan Muxtar Respublikasının Əməkdar müəllimi fəxri adıdır. Yaxşı işinə, səmərəli fəaliyyətinə görə AMEA-nın Fəxri Fərmanı ilə də təltif olunubdur.

İsmayıl HACIYEV - akademik, AMEA-nın Naxçıvan bölməsinin sədri:

- Akif İmanlı ilə uzun illər eyni ali məktəbdə müəllim işlədiyim kimi, eyni binada da qonşu yaşamışıq. Onda olan sadəlik qəlbimdə həmişə qürur hissi doğurubdur. Şəxsi dərdimi-sərimi, arzu və istəklərimi həmişə Akif müəllimlə birgə bölüşmüşəm, elmi mübahisələrimiz də az olmayıbdır.

Sadiq VƏLİYEV - Naxçıvan Müəllimlər İnstitutunun sabiq rektoru, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru:

- Akif İmanlı prorektor kimi üzərinə düşən hər bir vəzifənin öhdəsindən layiqincə gəlir. Mən inanmıram ki, Akif müəllimdən hansısa tələbə, yaxud müəllim gileyli ola. Həmişə, hər işdə hamıya köməklik etmək istəyir və edir də.

... Professor Akif İmanlı dağ havasıyla pərvazlanıb ömrünün 75-ci anına qovuşur. Onun bu gözəl günü münasibətilə uzaq dağ kəndinin adamlarının da salamlarını çatdırıram. Alim, pedaqoq, ədəbiyyatşünas, dilçi, yazıçı, Əməkdar müəllim, respublikanın qabaqcıl təhsil işçisi, gözəl ata, mehriban baba və mənim ali məktəb müəllimim olan Akif İmanlının ömrü yoluna həsr etdiyim şeirlə salamlayıram:

*Xoş xəbər çatıbdır bizim ellərə,
Təbiət görünür daha da canlı.
Sonalar baş vurur mavi göllərə -
Ad günün mübarək, Akif İmanlı!*

*Boyun bir çinarın boyu boydadı,
Səsinde bulağın zümzüməsi var.
Sadəsən, həlimsən, təmiz soyadlı,
Qəlbində ən ulvi duyğular yaşar.*

*Əzəldən tutmusan ata yolunu,
Müəllim adını ömrün yaşadır.
Yüzlərlə tələbən söyləyir bunu -
Ən doğma adlarla adın qoşadı.*

*Elə vurulmusan ana dilinə
Dözməzsən sözlərə yad söz qarışa.
Əbədi bağlısan doğma elinə,
Qəlbən dönüklərlə çətin barışa.*

*...Mehriban atasın, sevimli baba,
Nəticə görmədən könlün gümanlı.
Böyük bir şadlıqla deyir el-oba -
Ad günün mübarək, Akif İmanlı.*

İbrahim YUSİFOĞLU
Azərbaycan Yazıçılar və
Jurnalistlər Birliklərinin üzvü,
AMEA-nın Nizami Gəncəvi
adına Ədəbiyyat İnstitutunun
əməkdaşı

Arxeoloq Vəfa Mahmudova:

"Güman edirəm ki, gələcək tədqiqatlar burada bir neçə yüz, bəlkə də min il davamlı həyatın olduğunu sübut edəcək"

Məlum olduğu kimi, bu il arxeoloji qazıntı mövsümündə Azərbaycanın bir çox ərazilərində yerləşən abidələr tədqiqata cəlb olunub. Keçən ildən Paşatəpə abidəsində aparılan qazıntılar haqqında AMEA Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun aparıcı elmi işçisi, Muğam neolit-eneolit arxeoloji ekspedisiyasının rəhbəri, tarix elmləri doktoru, dosent Vəfa Mahmudova ilə söhbət etdik.

- Abidə haqqında qısaca məlumat verərdiniz.

- Keçən ildən Paşatəpə abidəsində aparılan qazıntılara rəhbərlik edirəm. Abidə Cəlilabad rayonunun Cəfər xan kəndinin ərazisində, Üçtəpə kəndindən 3 km aralıda yerləşir. Dövrünə aid Polutəpə, Əliköməktəpə abidələri ilə hələlik eynidir. Abidəni ilk dəfə İdeal Nərimanovla Fərman Mahmudov qeydə alıb.

Keçən il abidədən zəngin yerüstü material topladıq. Gözləyirdim ki, abidənin ilk üst qatlarında biz rəngarəng artefaktlara rast gələcəyik. Amma belə olmadı. İlk günlərdə çox məyus oldum, çünki çoxlu keramika qalıqları və sümüklərdən başqa heç nə yox idi. Düşündüm ki, istədiyim nəticəni əldə edə bilməyəcəm. Abidənin üst təbəqəsi dağılımışdı, çünki burada ev tikmək istəyirdilər, amma sümüklərə rast gəlməyinə görə bu fikirdən daşınımışdılar.

- Sonrakı tədqiqatlar vəziyyəti dəyişdirdimi?

- Bəli, sonra tədricən gözləntilərimiz özünü doğrultdu. Artıq 80 sm dərinlikdə təsərrüfat quyusu aşkarlandı. Üzə çıxarılan maraqlı artefaktlar arasında qadın fiquru (biz onu "Ocağın ilahəsi" adlandırmışdıq), muncuqlar, sümük alətlər, dəvəgözü (obsidian) daşından hazırlanmış əmək alətləri, müxtəlif əşyalar vardı. Bundan əlavə, 8 qəbir aşkarlandı. Onların ekseriyəti dağılımışdı. Ən maraqlısı tamamilə körpə uşağa məxsus olan qəbir, biz onu ocaq yeri zənn etdiyimiz ərazidən tapdıq. Digəri oxralı tam bükülü şəkildə dəfn edilmiş böyük insan, biri isə parçalanmış qəbir idi. Sonuncu qəbir biraz şübhə doğurdu. Mən özüm də heç düşünmürdüm ki, biz burada parçalanmış dəfnetməyə rast gələrik.

Ocaq yeri hesab etdiyimiz yerin üstünü təmizləyərkən gördük ki, bu dulus sobasının üstünə bənzeyir. Qazıntılar zamanı fərziyyələrimiz təsdiqləndi, burada doqquz kürelə dulus sobası qeydə alındı. Onun yanında zənnimizcə, keramikanı qurutmaq üçün düzəldilmiş bir atlıq da aşkarlandı. Daha sonra kül yığmaq üçün bir quyuyu tapıldı.

Keçən il 46 kv m ərazidə qazıntılar aparılıb. Qazıntı mövsümünün sonunda daha bir altlığa rast gəldik, bu da daha bir dulus sobasının ola biləcəyi ehtimalını ortaya çıxardı. Amma zamanımız bitmişdi, biz qazıntı sahəsini örtüb geri qayıtdıq.

- Builki qazıntı mövsümü nə ilə yadda qaldı?

- Builki qazıntı 40 gün davam etdi və möhtəşəm tapıntılarla yadda qaldı. Bu tapıntılar imkan verdi ki, keçən il şübhələndiyimiz bir neçə məsələyə aydınlıq gətirək. Həmçinin mülahizələrimiz də özünü doğrultdu. Ümumilikdə keçən ilki qazıntılarla birlikdə qazıntı sahəsi 164 kv m ərazini əhatə etdi. Biz bu ərazini 5 yerə böldük. Əlavə 4 qəbir qeydə alındı. Birinci qəbir qoşa dəfnetmə, zamanəsinə görə çox zəngin qəbirdir. Antropoloqun sözlərinə görə

bu, ata-bala qəbridir, çünki sümüklər 14-15 yaşında oğlana və 35-40 yaşında kişiye məxsusdur. İnsanlar başları bir-birinə bitişik şəkildə, biri sağ, digəri sol böyrü üstündə, üz-üzə vəziyyətdə dəfn edilib. Burada həmçinin iribuynuzlu heyvana məxsus olan sümüklər aşkarlanıb. Maraqlısı odur ki, heyvanın kəllə hissəsi qəbrin aşkar olunduğu evin şimala tərəf yan divarında basdırılıb, bədən sümükləri isə həmin qəbirdə dəfn olunub. 12 ədəd daşdan və gil-dən hazırlanmış sapand daşı, bir iri sümük alət, 3 yerə bölünmüş böyük bədyə, bunlardan biri bir skeletin üzünün qarşısında, o birisi digər skeletin üzünün qarşısında yerləşir. Ən maraqlısı isə həmin iribuynuzlu heyvanın ayağının kəsa sümüyünün düz bu skeletlərin ortasında dən daşının üzərində basdırılması, onun hər tərəfinin isə daş əmək alətləri ilə əhatə olunmasıdır. Bütün bu tapıntılar dəfn mərasimində aid aparılacaq gələcək tədqiqatlar üçün olduqca zəngin materialdır.

Bir qoşa dəfnetmə qəbir isə yeni doğulmuş körpə və qadın qəbridir. Körpə gil qabın içərisində dəfn edilib. Burada da iribuynuzlu heyvana məxsus dişlərə rast gəlinir. Həmçinin bir gözəl əşya aşkar olunub, onun qadına məxsus olduğunu fərz edirik. Həmin əşyanın bir nümunəsi də Əliköməktəpədə aşkarlanıb. Nə üçün istifadə olunduğu bilinmir. Maraqlıdır ki, əşya hər iki tərəfindən - həm baş, həm uc hissəsindən istifadə olunub. Fikrimcə, bu kosmetik vasitələr üçün istifadə olunan əşyadır. Amma bu bir mülahizədir, tam dəqiq deyə bilmirik.

Üçüncü qəbir parçalanmış dəfnetməyə aid idi. Bu qəbir aşkara çıxarılanda biz artıq keçən mövsümdə tapdığımız qəbrin parçalanmış dəfnetmə olduğunu söyləməkdə yanılmadığımızı anladıq. Məlum oldu ki, bu ərazidə belə bir dəfnetmə adəti olub.

Həmin ərazidə ocaq yeri qeydə alınmışdır. Burada sümükdən hazırlanmış bir alət aşkarlanıb. Onun yanında bir yeni doğulmuş uşağa məxsus daha bir qəbir də tapıldı. Yeni doğulmuş uşağa məxsus sümüklər kobud hazırlanmış neolit keramikasının fraqmentləri işarəsindən qeydə alınıb.

Düşünürük ki, bu abidə böyük yaşayış yeridir, burada davamlı həyat olub. Güman edirəm ki, gələcək tədqiqatlar burada bir neçə yüz, bəlkə də min il davamlı həyatın olduğunu sübut edəcək. Hələ ki, cəmi 3,15 metr dərinlikdə qəbir yer qazmışıq. Yeri gəlmişkən, keçən il aşkar edilən ikinci altlığın yanında yaşayış evinin döşəməsi və ikinci dulus sobasının qalıqlarını üzə çıxarmışdıq. Vaxt bitdiyinə görə işləri yarımçıq saxladığımız. Gələcəkdə bu abidənin daha zəngin material verəcəyinə inanırıam.

Qeyd etdiyim kimi, abidə çox gözəl abidədir. İki il ərzində 6 mindən yuxarı keramika fraqmenti - oturaclar, zoomorf və antropomorf qulplar və s., 150-dən çox müxtəlif rəngli dəvə gözdən hazırlanmış əşya aşkarlanıb. Obsidian əşyaların arasında ən maraqlısı qəbirdən tapılmış bıçaq formalı asmadır. Daha sonra çoxlu çaxmaqdaşı fraqmentləri qeydə alınıb, məsələn, əmək alətləri, qəlpələr və s., sümükdən olan alətlər çoxdur. Bu ilki mövsümün ən maraqlı tapıntılarından biri də mərmərdən hazırlanmış əsabaşdır.

- Atın əhliləşdirilməsi ilə bağlı tapıntılar haqqında nə deyə bilərsiniz? Mülahizələr özünü doğrultdu mu?

- Əliköməktəpə abidəsində də at dişləri tapılmışdır. Çoxları deyirlər ki, əhliləşdirilməyib, amma Dəmir Hacıyev çox yüksək səviyyəli mütəxəssis idi, və o deyirdi ki, həmin tapıntılar mehız əhliləşdirilmiş ata məxsusdur.

Bizim üzə çıxardığımız heyvan sümükləri qalıqlarının analizlərini H.Zərdabi adına Təbiət Tarixi Muzeyinin direktoru Təriyel Heybətov aparıb. O, həm dəvəyə, həm də ata məxsus olan dişlərin qeydə alındığını bildirdi. Təriyel müəllimə istinadən demək istəyirəm ki, bu ərazidə dəvə sümüyünün tapılması ilk dəfə Paşatəpə abidəsində qeydə alınıb. Təriyel müəllimin fikirlərinə güvənim çoxdur. Onun sözlərinə görə, aşkar olunmuş at dişləri əhliləşdirilmiş ata məxsusdur.

Paşatəpə tədqiqatlarının növbəti mərhələsinin başlanğıcını gözləyirik və inanırıq ki, aşkar olunaçaq materiallar irəli sürdüyümüz mülahizələri təsdiq edəcək.

Müsahibəni apardı:
Nəzmin CƏFƏROVA
sənətsünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru

Evinə qayıdır evin sahibi

"Yırtıb çadır-çadır şəhərcikləri
Abir şəhərinə qayıdır Şuşa"

"Azərbaycan bayrağı" şeirinin müəllifi
Ramiz Qusarçaylı

Təzədən evinə qayıdır geri,
Evinə qayıdır evin sahibi.
Sevinə-sevinə qayıdır geri,
Evinə qayıdır evin sahibi.

Yetişdi üç savaş zəfər başa,
Evinə qayıdır evin sahibi.

Evdə sevgi dolu günləri qalıb,
Evindən çağalar səsi ucalıb
Ötən xoş çağları yadına salıb
Evinə qayıdır evin sahibi.

"Haçan qayıdırıq" sualı bitdi,
Gümanı yox oldu, zavalı bitdi,
Şəhər sahibinin məlalı bitdi,
Evinə qayıdır evin sahibi.

Bir vaxt odu sönüb, közü qalıbdır,
Evə gedən yolda izi qalıbdır,
Gedib eşidəcək sözü qalıbdır,
Evinə qayıdır evin sahibi

Xiffət çəkən ürək yaman sevindi,
Qapandı intizar qapısı indi,
Açıldı iftixar qapısı indi,
Evinə qayıdır evin sahibi.

Şəhərin qəzavü-qədəri varmış,
Əzabı, qüssəsi, kədəri varmış,
Şəhər də adam tək əsir olarmış,
Evinə qayıdır evin sahibi

"Gəl" deyib səsləyir şəhərin dili,
Səsin bəmi vardır, sədanın zili,
Yenə görmək üçün xaribülbül
Evinə qayıdır evin sahibi.

Neçə il fəlakət dövrü başladı,
Rəzalet, qəbahət dövrü başladı,
Qonşunun xəyanət dövrü başladı
Evinə qayıdır evin sahibi.

Dillənib Vaqifin ruhu "gəl" dedi,
"Gəl ki, dəf olundu o əngəl" dedi,
"Qarabağ niskili daha həll" dedi,
Evinə qayıdır evin sahibi.

Pənəh xan tərpendi məzar içində,
Qanı qövr elədi damar içində
Şuşa qan ağladı qubar içində
Evinə qayıdır evin sahibi.

Əllərində tutub zəfər gülünü,
Şücaət gülünü, hünər gülünü,
Görməyə Şuşa tək şəhər gülünü
Evinə qayıdır evin sahibi.

Neçə il hicrandan yaralı qaldı,
Çöhrəsi fəraqdan saralı qaldı,
Vətəndə vətəndən aralı qaldı,
Evinə qayıdır evin sahibi.

Cəsəret rəmzimiz, hünər rəmzimiz,
Dəyanət rəmzimiz, dəyər rəmzimiz,
Müzəffər sərkərdə-zəfər rəmzimiz!
Evinə qayıdır evin sahibi.

Nəhayət belədən qurtuldu Şuşa,
Bizə əzəliki tək yurd oldu Şuşa,

Daim istəyimiz vahid Vətəndir,
Sanmırıq bu istək ötüb-bitəndir,
Vətən də sevinir, Rəhbər də şəndir,
Evinə qayıdır evin sahibi!

Şahin FAZIL
tarix elmləri doktoru, professor

Əlyazmalar İnstitutu NETTY2023 Azərbaycan Milli İnternet Mükafatına layiq görülüb

NETTY2023 Azərbaycan Milli İnternet Mükafatının 18-ci təntənəli təqdimat mərasimi keçirilib və müsabiqənin qalibləri mükafatlandırılıb.

Bu il müsabiqənin "Mədəniyyət, incəsənət və yaradıcılıq" nominasiyasında Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun veb portalı (<https://www.manuscript.az>) qalib gəlib.

Oktyabrın 9-dan etibarən müsabiqəyə qoşulmuş institutun saytı əvvəlcə ekspertlər şurasının (174 səs) və virtual jürinin yüksək qiymətini alaraq mükafata əsas namizədlərdən biri olub. Daha sonra NETTY akademiyasının üzvlərinin səs çoxluğu ilə öz nominasiyasında ilin ən yaxşı saytı seçilib. Mükafatlandırma mərasimində Əlyazmalar İnstitutunu Çap kitablarının tədqiqi şöbəsinin müdiri, tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Cavid Cəfərov təmsil edib.

Redaksiya heyəti:

İsa Həbibbəyli, Arif Həşimov, Dilqəm Tağıyev,
İbrahim Quliyev, Nərgiz Paşayeva, Rasim Əliquliyev,
Tofiq Nağıyev, İradə Hüseynova, Gövhər Baxşəliyeva, Cəmil Əliyev,
İsmayıl Hacıyev, Fuad Əliyev

Baş redaktor: Ağahüseyn Şükürov

Ünvan: AZ 1001, Bakı, İstiqlaliyyət küçəsi 30.
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Reyaset Heyəti
e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Tiraj: 2000

НАУКА

Сила в науке...

Низами Гянджеви

ELLM

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin orqanı

SCIENCE

Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

Орган Президиума Национальной академии наук Азербайджана

№ 42 (1396)

Пятница, 22 декабря 2023 года

Газета выходит с 1984 года

Достижения и вызовы

Мероприятия в НАНА в Год Гейдара Алиева стали программой для дальнейшего углубления идей патриотизма

19 декабря в Центральной научной библиотеке НАНА при совместной организации Отделения биологических и медицинских наук академии и Института молекулярной биологии и биотехнологий Министрства науки и образования Азербайджана состоялась Международная конференция "Гейдар Алиев и развитие современной биологической науки: достижения и вызовы".

До начала мероприятия участники ознакомились с выставкой, посвященной заслугам общенационального лидера Гейдара Алиева в развитии современной биологической науки и достижениям в данной сфере. Вначале на церемонии открытия конференции, которая проходила в гибридном формате, прозвучал Государственный гимн Азербайджанской Республики.

Международная конференция началась с видеообращения президента НАНА академика Исы Габибейли к участникам мероприятия. Академик напомнил, что по соответствующему Распоряжению главы государства 2023 год объявлен в Азербайджане Годом Гейдара Алиева, и в связи с этим в нашей стране и за ее пределами в течение года проходят различные мероприятия.

Руководствуясь государственными интересами

Руководитель НАНА сообщил, что мероприятия, которые организуются в Академии наук в рамках Года Гейдара Алиева, превратились в программу, которая служит еще большему углублению идей патриотизма и азербайджанства, расширению стратегии независимой государственности. По словам академика, мероприятия, которые реализуются в республике в данной сфере, и выпущенные соответствующие издания способствуют воспита-

нию последующих поколений, руководствуясь государственными и национальными интересами, причем не только в области гуманитарных и общественных наук, но и в других сферах научной деятельности.

Все работы, продолжил далее академик Габибейли, предусмотренные в Плате мероприятий, который был принят Президиумом НАНА в связи с Годом Гейдара Алиева, выполнены, Академия наук создала свою летопись "Гейдар Алиев-наме", которая состоит из научных, фундаментальных трудов, связанных с великим лидером.

Сказав, что в текущем году в институтах и организациях НАНА было подготовлено более сорока книг, связанных с общенациональным лидером, глава НАНА добавил, что эти книги отличаются от изданных в НАНА в прошлые годы трудов своей системностью и фундаментальностью: "Это свидетельствует о том, что Гейдар Алиевоведение, которое анализирует, систематизирует и обобщает путь, пройденный Азербайджаном за последние 50 лет, трудности, пережитые за эти годы, борьбу и достижения, превратилось в конкретное научное направление".

Руководитель НАНА отметил, что исследовательские работы, написанные о великом лидере, прослушанные научные доклады, изданные труды позволяют оценить реалии Азербайджана в свете гениальной личности Гейдара Алиева.

Охватить призывы современности

Академик Иса Габибейли сообщил, что конференции, посвященные архитектуре и созданию современного независимого Азербайджана, которые проходят в НАНА, создают условия для более глубокого ознакомления с жизнью, взглядами и борьбой этой гениальной личности, а также широкой пропаганды идеа-

лов независимой государственности. Академик выразил уверенность в том, что мысли и доклады, которые будут прослушаны на мероприятии, внесут важный вклад в Год Гейдара Алиева и охватят призывы современности.

Затем выступила вице-президент НАНА академик Ирада Гусейнова, которая подчеркнула, что великий лидер внес весомый вклад в развитие биологических и медицинских наук в Азербайджане и в достижение важных результатов в данной сфере. Академик отметила, что создание новых научных учреждений и лабораторий, усиление их материально-технической базы, подготовка высокоспециализированных научных кадров, оказание поддержки науке - все это было неотъемлемой частью проводимой гениальным лидером политики, которая в настоящее время успешно продолжается его достойным преемником Президентом Ильхамом Алиевым.

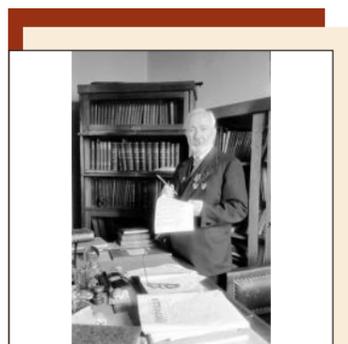
Вице-президент НАНА рассказала также о мероприятиях, реализованных в рамках целенаправленной политики общенационального лидера Гейдара Алиева, связанной с подготовкой высококвалифицированных кадров в самых современных и перспективных сферах науки, выдающимся ученым и общественно-политическим деятелем академиком Джалалом Алиевым. По словам академика Гусейновой, становление и развитие в Азербайджане благодаря дальновидности академика Джалала Алиева таких важных научных отраслей, как биохимия, молекулярная биология, молекулярная генетика, биофизика, геновая и клеточная биотехнология, математическая биология, биоинформатика, компьютерная биология и т.д., привлечение к исследованиям в области биологии образованных специалистов, занятых в различных сферах, использование научных и образовательных центров бывшего СССР и зарубежных стран в подготовке кадров - все эти мероприятия сыграли значительную роль в развитии науки.

В формате единой платформы

В заключение своего выступления академик Ирада Гусейнова выразила уверенность, что конференция, целью которой является сплочение специалистов соответствующей сферы в формате единой платформы, прольет свет на многие достижения и перспективы биологической науки, и тем самым международное мероприятие, посвященное актуальным научным проблемам, внесет весомую лепту в интеграцию науки и образования.

Далее в своем онлайн-выступлении руководитель группы Института молекулярной биологии Совета медицинских исследований Великобритании профессор Гариб Муршудов сообщил, что подобные конференции имеют огромное значение с точки зрения повышения интереса молодых исследователей к науке и стимулирования их деятельности.

На конференции также выступили советник министра науки и образования Азербайджана Ниджат Мамедли, завлабораторией ИМБМ член-корреспондент НАНА Новруз Гулиев, ученые из США, Великобритании, Турции, Германии, России и т.д. В выступлениях говорилось о мероприятиях, которые реализуются в республике в сфере интеграции науки и образования, вкладе работающих за рубежом отечественных ученых в развитие науки в стране. Отмечалось, что нынешняя конференция сыграет важную роль в определении тенденции развития современной биологической науки и доведении достижений, полученных в данной сфере, до научной общественности.

Основа веры - наука

стр. 10 ⇨

Труды ученого незаменимы

стр. 10 ⇨

Заслуги исключительны

стр. 11 ⇨

Biggest solar flare in years temporarily disrupts radio signals on Earth

стр. 12 ⇨

Основа веры - наука

Научная школа выдающегося ученого академика Мирасадуллы Миргасымова живет по сей день

участие в подготовке национальных кадров в Бакинском государственном университете и Азербайджанском медицинском институте: "На протяжении своей 45-летней научно-практической, врачебной и научно-педагогической деятельности ученый публиковал свои ценные труды в престижных журналах, выступал с докладами на собраниях научных обществ, конгрессах, конференциях и т.д., писал фундаментальные монографии. Его многогранная деятельность всегда находилась в центре внимания врачей и научной общественности".

Первый учебник на родном языке

Докладчик сообщила, что в 1933 году профессор Мирасадулла Миргасымов написал и издал первый учебник по общей хирургии на азербайджанском языке, что стало знаменательным событием. По словам академика Ирады Гусейновой, своими высокими личными качествами, научными знаниями, рациональным применением большого опыта, набранного во время двух мировых войн, Мирасадулла Миргасымов внес весомую лепту в развитие и расширение медицинских услуг в республике.

Академик подчеркнула: "Все вышеперечисленное, а также общественная активность профессора Мирасадуллы Миргасымова, авторитет, которым ученый пользовался и среди простых людей, и в научных кругах, привели к тому, что он стал одним из соучредителей Академии наук Азербайджанской ССР в 1945 году, принимал активное участие в подготовительном процессе, вел документацию и т.д. Впервые в истории развития научной мысли в Азербайджане научная деятельность стала приобретать системный характер, обладающий совершенной организационной структурой. На Общем собрании Мирасадулла Миргасымов был избран одним из первых 15-ти действительных членов и первым президентом АН Азербайджанской ССР. Роль ученого в формировании и развитии Академии наук заслуживает самой высокой оценки".

На мероприятии также были прослушаны доклады заведующего Первой кафедрой хирургических болезней Азербайджанского медицинского университета члена-корреспондента НАНА Нуру Байрамова "Роль академика Мирасадуллы Миргасымова в развитии Азербайджанского медицинского университета" и заведующего кафедрой урологии Азербайджанского медицинского университета члена-корреспондента НАНА Судейфа Имамвердиева "Становление и развитие урологии в Азербайджане".

В заключение выступил сын академика Мирасадуллы Миргасымова, народный артист Отгай Миргасымов, который поблагодарил всех организаторов и участников мероприятия.

18 декабря состоялось мероприятие, посвященное 140-летию со дня рождения первого президента Национальной академии наук Азербайджана, известного общественного деятеля, первого ученого-хирурга и доктора медицинских наук Азербайджана, заслуженного деятеля науки академика Мирасадуллы Миргасымова.

До начала мероприятия представители общественности посетили могилу выдающегося ученого на Аллее почетного захоронения, возложили к его памятнику букеты свежих цветов и почтили его память. Затем участники мероприятия, которое проходило в здании Президиума НАНА, ознакомились с выставкой, отражающей жизнь и деятельность выдающегося академика.

Открыв мероприятие вступительным словом, президент НАНА академик Иса Габиббейли отметил, что проведение 140-летнего юбилея академика Мирасадуллы Миргасымова в Год Гейдара Алиева является знаменательным событием, и общенациональный лидер Гейдар Алиев, и Президент Ильхам Алиев всегда высоко ценили деятельность видного ученого.

Президент-созидатель НАНА

Говоря о важных моментах жизни и деятельности академика, руководитель НАНА сообщил, что, будучи учеником Бакинской русской гимназии, выдающийся ученый всегда интересовался и ценил науку, и в своей статье "Основные причины культурной отсталости мусульманского мира", которая была опубликована в те годы в журнале "Школа и жизнь", писал, что основой настоящей религиозной веры является наука.

Академик Иса Габиббейли отметил также, что Мирасадулла Миргасымов не свернул с пути науки и образования, окончил медицинский факультет Императорского Новороссийского университета в Одессе. Будучи студентом, опубликовал в журнале "Материалы Новороссийской госпитальной терапевтической клиники" научно-практическую статью "Лечение туберкулеза легких искусственным пневмотораксом", чем вызвал интерес у всех педагогов и

студентов. "Деятельность ученого вышла далеко за пределы СССР, в 1927 году он защитил в Германии докторскую диссертацию на тему "Материалы к изучению мочекаменной болезни в Азербайджане" и получил ученую степень доктора наук. Своей педагогической деятельностью в Бакинском государственном университете и Азербайджанском медицинском институте Мирасадулла Миргасымов внес весомый вклад в подготовку высококвалифицированных врачей", - подчеркнул академик Габиббейли.

Он также отметил, что многогранная деятельность Мирасадуллы Миргасымова в качестве врача-хирурга и ученого сыграла важную роль в его избрании первым президентом Национальной академии наук Азербайджана, который вошел в историю НАНА в качестве президента-созидателя.

Его деятельность - пример для потомков

"Академик Мирасадулла Миргасымов, - продолжил далее глава НАНА, - разработал структуру Академии наук, утвердил ее первый Устав. Под его непосредственным руководством был определен состав президиума и научных отделений, сформирована научная библиотека, в составе Академии наук были созданы научно-исследовательские институты и Совет по координации научных исследований".

Руководитель НАНА подчеркнул, что деятельность академика Мирасадуллы Миргасымова всегда высоко ценилась, в период СССР ученый был удостоен многочисленных наград, а в период независимости его имя было увековечено, по соответствующим распоряжениям Президента Ильхама Алиева торжественно отмечались 130-летний и 140-летний юбилеи академика. Также в фойе Большого конференц-зала Президиума НАНА и в Зале академиков Центральной научной библиотеки НАНА возведены бюсты выдающегося ученого, а в рамках нынешнего мероприятия впервые за годы независимости издана библиография ученого.

Азербайджанский народ, продолжил академик Иса Габиббейли, ученые, врачи, представители интеллигенции и ученики Мирасадуллы

Миргасымова всегда высоко чтут его память, исторические заслуги ученого являются школой и примером для последующих поколений.

Далее был продемонстрирован документальный фильм, подготовленный Отделом по связям с общественностью, печати и информации аппарата Президиума НАНА по случаю 140-летия со дня рождения академика Мирасадуллы Миргасымова.

Наука плюс врачебная практика

В своем выступлении председатель Комитета Милли Меджлиса Азербайджанской Республики по здравоохранению академик Ахлиман Амирасланов высоко оценил празднование 140-летнего юбилея академика Мирасадуллы Миргасымова в НАНА и отметил, что, будучи одним из соучредителей Академии наук, ученый внес огромную лепту в создание и формирование НАНА.

Академик Ахлиман Амирасланов сообщил, что, наряду с научной деятельностью, академик Миргасымов занимался и широкой врачебной практикой: "В формировании ученого в качестве великого хирурга и деятеля науки большую роль сыграл очень известный, влиятельный в то время Императорский Новороссийский университет, который он успешно окончил. Также работа в одесской клинике под руководством профессора К.М.Сапецкого сыграла большую роль в его формировании в качестве хорошего хирурга. Мечтой каждого ученого является создание научной школы, и с этой точки зрения Мирасадулла Миргасымов - счастливый ученый, его научная школа живет по сей день".

Затем на мероприятии выступил заместитель министра здравоохранения Азербайджанской Республики Ильгар Гасымов, который рассказал об исторических заслугах академика Мирасадуллы Миргасымова в развитии здравоохранения и медицинской науки в Азербайджане. Он отметил, что всю свою плодотворную жизнь выдающийся хирург посвятил разработке важных вопросов урологии, хирургии и связанных с ними сфер, а также организации отечественной науки.

В своих выступлениях генеральный директор Института геологии и

геофизики Министерства науки и образования Азербайджанской Республики академик Акиф Ализаде, председатель Союза писателей Азербайджана народный писатель Анар и ректор Азербайджанского медицинского университета профессор Герай Герайбейли поделились своими воспоминаниями о видном ученом и рассказали о заслугах Мирасадуллы Миргасымова в подготовке высококвалифицированных кадров и актуальности его научных изысканий.

Умелый организатор науки, блестящий клиницист

Далее были прослушаны доклады. В своем докладе "Жизнь и научно-педагогическая деятельность академика Мирасадуллы Миргасымова" вице-президент НАНА академик Ирада Гусейнова подчеркнула, что среди великих азербайджанцев, которые основали влиятельные научные школы, можно с гордостью назвать имя основоположника медицинской науки и медицинского образования, общей хирургии и урологии в республике, одного из создателей национального здравоохранения, выдающегося общественного деятеля и умелого организатора науки, блестящего врача-клинициста, заслуженного деятеля науки, действительного члена и первого президента НАНА доктора медицинских наук, профессора Мирасадуллы Миргасымова. Академик отметила, что Мирасадулла Миргасымов посвятил всю свою жизнь развитию отечественного здравоохранения и науки, подготовке медицинских кадров, был одним из первых ученых, создавших известную своими достижениями и традициями серьезную, глубокую научную школу.

Сказав, что окончив гимназию, Мирасадулла Миргасымов поступил в 1908 году на медицинский факультет Императорского Новороссийского университета (современный Одесский национальный университет имени И.И.Мечникова), вице-президент НАНА подчеркнула, что, пройдя блестящую хирургическую практику, учёный вернулся в 1916 году в Баку и полностью связал свою судьбу и научно-медицинскую деятельность с отечественным здравоохранением, а также принимал активное

3 **صداقة** FRIENDSHIP

تدشين مرحلة جديدة في العلاقات الأذربيجانية العراقية

الأكاديمي ضياء بونيدوف

ناضل من أجل مصالحنا الوطنية وسلامة أراضينا

Статья и.о. вице-президента НАНА, директора Института востоковедения имени академика З.Буниятова академика Говхар Бахшалиевой "Академик Зия Буниятов боролся за наши национальные интересы и территориальную целостность" опубликована в газете "Садака" ("Дружба"), которая издается в Ираке.

Труды ученого незаменимы

Своими фундаментальными исследованиями Зия Буниятов принес славу азербайджанскому востоковедению

Статья и.о. вице-президента НАНА, директора Института востоковедения имени академика З.Буниятова академика Говхар Бахшалиевой "Академик Зия Буниятов боролся за наши национальные интересы и территориальную целостность" опубликована в газете "Садака" ("Дружба"), которая издается в Ираке.

В статье говорится, что своими фундаментальными исследованиями Зия Буниятов распространил славу научной школы азербайджанского востоковедения далеко за пределами страны и, будучи выдающимся ученым, который проводил исследования по истории

средневекового Востока и Арабского халифата, Азербайджана, Кавказа и Средней Азии, снискал известность и любовь широких масс. В то же время, своим пером и пламенными речами академик Буниятов всегда боролся против врагов Азербайджана и защищал национальные интересы и территориальную целостность.

В статье также отмечается, что научное творчество и деятельность выдающегося академика высоко ценил общенациональный лидер Гейдар Алиев: "Труды Зии Буниятова незаменимы с точки зрения защиты национальных интересов азербайджанского народа и доведения исторической правды до современных поколений и мирового сообщества".

В ожидании светлого завтра

Бекир Чобанзаде заложил основы нового этапа развития в азербайджанском языкознании

В Институте литературы имени Низами Гянджеви НАНА состоялась международная научная конференция "Gözləgəm yeni, aydın sabahı" ("В ожидании нового, ясного завтрашнего дня"), посвященная 130-летию Бекира Чобанзаде.

Открыв мероприятие вступительным словом, президент НАНА академик Иса Габиббейли рассказал об исключительных заслугах выдающегося ученого-тюрколога Бекира Чобанзаде в формировании научной, культурной и общественной мысли в Азербайджане, его многогранном научном наследии, трудах, посвященных изучению нашего языка и литературы, борьбе за развитие идей тюркизма. Академик сообщил, что жизни и научному творчеству Бекира Чобанзаде посвящены многочисленные исследования, которые велись в странах тюркского мира, в том числе и в Азербайджане, а также документальные фильмы.

Затем исследователь наследия Бекира Чобанзаде профессор Исмаил Керимов выступил с докладом "Неизвестные факты о жизни Бекира Чобанзаде". Профессор рассказал о важных событиях, произошедших в жизни Бекира Чобанзаде после того, как учёный был репрессирован в 1937 году, и отметил, что трагическая жизнь ученого и сегодня находится в центре внимания.

На конференции выступили профессор Азербайджанского университета языков Адиль Бабаев, заведомо Института литературы имени Низами Гянджеви НАНА доктор филологических наук Алмаз Ульви Биннатова и заместитель директора Института философии и социологии НАНА доктор исторических наук Эйнулла Мадатли, которые сообщили, что Бекир Чобанзаде является видным ученым, заложившим основы нового этапа развития языкознания, в том числе тюркологии в Азербайджане. Сказав, что, будучи автором фундаментальных трудов, охватывающих различные сферы лингвистики, Бекир Чобанзаде внес весомый вклад в расширение культурной революции тюркских народов, ораторы добавили, что исключительную роль в отечественной истории сыграла не только научная, но и литературная деятельность ученого, а также подчеркнули значение доведения богатого наследия великого мыслителя до следующих поколений.

Далее на международной научной конференции был продемонстрирован фильм "Big izin verir yurduma qayıdım" ("Позвольте мне вернуться в свой родной край"), посвященный жизни и деятельности выдающегося ученого. Автором и сценаристом фильма является писатель-журналист Зера Бекирова.

Почетное членство

Профессор Надир Мамедли избран почетным членом Института турецкого языка

Решением Высшего института культуры, языка и истории имени Ататюрка директор Института языкознания имени Насими НАНА доктор филологических наук, профессор Надир Мамедли избран почетным членом Института турецкого языка.

Отметим, что в структуру Высшего института культуры, языка и истории имени Ататюрка входят четыре частных учреждения - Институт истории Турции, Институт турецкого языка, а также Исследовательский центр Ататюрка и Центр культуры Ататюрка.

Эти учреждения функционируют в различных областях под эгидой Высшего учреждения с 1983 года. Между Институтом лингвистики НАНА и Институтом турецкого языка сложились дружеские отношения благодаря связям с языковой средой Турции.

Профессор Надир Мамедли, выразивший удовлетворение присвоением почетного звания Института турецкого языка, сказал, что продолжит работу по укреплению научных связей между двумя странами, а также подчеркнул, что членство в такой престижной организации имеет для него большое значение.

Заслуги исключительны

Труды академика Гасана Алиева внесли вклад в изучение лесных почв

Гасану Алиеву принадлежат исключительные заслуги в формировании различных отраслей географии и почвоведения в Азербайджане, определении нынешнего облика ряда новых научных направлений. На протяжении всей своей содержательной деятельности учёный всегда успешно реализовывал комплексные программы и циклы проектов по охране окружающей среды, экологическому балансу и рациональному использованию природных ресурсов страны.

В день рождения академика Гасана Алиева представляем некоторые аспекты его жизни и деятельности.

Гасан Алиев родился 15 декабря 1907 года в селе Джомардли Зангезурского уезда. Во время кровавых событий 1918 года, совершенных армянами против азербайджанцев, жители села Джомардли были насильственно изгнаны из родных очагов. Впоследствии они вынуждены были переехать в Нахчыван.

В 1924-1930 годы он учился в сельской вечерней школе в городе Нахчыван, а в 1932 году окончил Азербайджанский сельскохозяйственный институт. В 1934 году Г.Алиев окончил аспирантуру Азербайджанского научно-исследовательского института хлопководства в Гяндже. С началом Второй мировой войны Гасан Алиев прерывает свои научные исследования и отправляется на фронт. В 1943 году в одном из боев он получил серьезное ранение и был демобилизован с фронта. Вернувшись к научной деятельности, в 1944 году он защитил кандидатскую диссертацию на тему "Почвы нижних течений рек на юго-восточных склонах Большого Кавказа". В течение 1944-1949 годов он ра-

ботал заместителем директора Института почвоведения и агрохимии АН Азербайджана, а в 1945-1949 годах - старшим преподавателем Азербайджанского государственного педагогического института, затем до 1952 года - директором Института ботаники АН Азербайджана. В 1952 году был избран действительным членом АН Азербайджанской ССР. В 1968-1987 годах работал директором Института географии АН Азербайджана. В то же время с 1946 до 1962 года он являлся председателем Азербайджанского филиала Всесоюзного общества почвоведения. В 1980 году Гасана Алиева избрали президентом Азербайджанского географического общества, а в 1986 году - председателем Азербайджанской комиссии по охране природы.

Главной областью исследований Г.Алиева были география лесных почв, подготовка карт земель республики, решение экологических проблем, развитие сухой мелиорации и доведение биологических, экологических проблем Азербайджанской Республики до мировой общественности.

Учёный уделял большое внимание развитию науки о лесном хозяйстве, определил пути эффективного использования в Азербайджане более 40 тысяч гектаров подземной почвы леса. Впервые много лет исследовал научную организацию проведения сухих фитомелиоративных работ на малоиспользуемых почвах на горных склонах, и до конца своей жизни продолжал эти исследования. Г.Алиев являлся автором 6 монографий, 13 книг, более 300 научных работ, автором 189 научно-популярных статей, соавтором и редактором более 50 карт. Он участвовал в многочисленных конгрессах и симпозиумах.

Под руководством Г.Алиева были подготовлены 5 докторов наук, более 20 докторов философии. Он являлся создателем и главным редактором журнала "Природа Азербайджана", членом нескольких научных советов по географии, членом главной редакционной коллегии "Азербайджанской советской энциклопедии".

Г.Алиев награжден Орденом Ленина за заслуги в области науки и общественно-политической деятельности, орденами Трудового Красного Знамени, "Знак Почета", "Октябрьской революции", золотой медалью им. Вавилова и др., а также другими высокими государственными наградами. Неоднократно избирался депутатом Верховного Совета Азербайджанской Республики.

В 1974 году ему было присвоено звание заслуженного деятеля науки, в 1978 году он был удостоен Государственной премии за комплексные работы в эффективном использовании природных ресурсов Азербайджана и охраны природы.

Академик Гасан Алиев скончался в 1993 году и похоронен на Аллее почетного захоронения.

Тайны древних курганов

Археологические раскопки, проведенные в 2023 году, завершились обнаружением образцов богатой материальной культуры

Декабрь - время, когда во многих учреждениях страны подводят итоги уходящего года. Не стала исключением и Национальная академия наук: практически в течение всего месяца все учреждения структуры представляют руководству отчеты о своей научно-исследовательской и организационной деятельности.

На одном из подобных мероприятий, а именно - заключительной научной сессии, посвященной итогам полевых исследований, которые велись на территории Азербайджана в 2023 году сотрудниками Института археологии, этнографии и антропологии НАНА - побывала наш корреспондент и в кулуарах конференции встретилась с ведущим научным сотрудником отдела этноархеологии доктором философии по истории, доцентом Анаром Агаларзаде, который поделился с нашими читателями информацией о результатах археологических раскопок, проведенных в прошлом году в юго-восточном регионе Азербайджана, на Муганской равнине.

- Можете ли вы конкретизировать, где именно проводили раскопки?

- Наша экспедиция копала в многослойном жилом комплексе Худутепе в Джалилабадском районе, недалеко от села Чеманли. Этот археологический памятник площадью порядка четырех гектаров расположен на 22-ом километре автотрассы Шилеванга-Ярдымлы, в 100 м от дороги, разделяющей села Чеманли и Джалаир, на естественном холме, на высоте 200 м над уровнем моря.

Такое расположение Худутепе в благоприятном природно-географическом рельефе обусловило его длительное существование как поселения, в котором проживали люди, способствовавшие формированию культурного слоя, относящегося к разным периодам.

Кроме того, памятник окружен древними речными долинами с востока, юго-востока и юга. И это обстоя-

тельство также обуславливало благоприятные условия для проживания населения, а еще наличие обильных водных ресурсов, свидетельствующих о благоприятных условиях для хозяйственной жизни и быта проживавших там древних жителей.

- С какого времени на Худутепе стали проводиться археологические раскопки?

- Дело в том, что до 2021 год на нем вообще не проводилось никаких серьезных археологических раскопок. В 70-х годах XX века в центре памятника была построена птицефабрика, а его основная часть была разрушена. Но это нисколько не умаляет его важного научного значения, ведь холм, как я уже отметил, в древности был интенсивно заселен людьми, а в раннем железном веке использовался еще и как некрополь. Это было доказано еще в 2011 году нашим ученым А.Алекперовым, обнаружившим к северо-востоку от холма две могилы первого железного века, а спустя десять лет, уже нашей командой - три могилы того же периода.

Для проведения инспекционных раскопок мы выбрали площадку размером в 100 квадратных метров около подножия холма для того, чтобы в полной мере определить стратиграфию (взаимное расположение культурных слоев относительно друг друга и перекрывающих их природных пород, установление которого имеет критическую важность для датирования находок) среды обитания. Именно в 2021 году нам удалось найти наиболее значимые и богатые артефакты.

(продолжение на стр. 12)

Тайны древних курганов

Археологические раскопки, проведенные в 2023 году, завершились обнаружением образцов богатой материальной культуры

(начало на стр. 11)

- Например?
- Мы обнаружили, что верхний слой памятника толщиной 60 см сопровождается материалами эпохи Средневековья. Это - остатки тендыра, очаги для розжига пламени, в большом количестве - неглазурованная и глазурованная керамика, стеклянные браслеты, железные инструменты, образец одной средневековой медной монеты.

- Всего одной? А в чем ее уникальность?
- В том, что монета была отчеканена от имени Абу Саида Бахадур-хана (1305-1335), девятого правителя Государства Эльханидов.

Далее - начиная с глубины 60 см, стал обнажаться слой поздней бронзы-раннего железного века. Среди находок - сельскохозяйственные колодки, остеологические (костные) останки карьеров и фрагменты керамики того периода. Кроме того, в самом нижнем слое найдены артефакты эпохи энеолита, образцы керамики аликотепинского и лейлатепинского типов, предметы быта из глины. На восточной стене также были расчищены остатки кирпича-сырца размером 50х10 см. В другом квадрате сохранилась небольшая часть овальной формы, внутри которой были найдены режущие инструменты из кремня, бусины из глины и архаичные режущие инструменты из обсидиана. Таким образом, археологические раскопки, проведенные в 2023 году на Худутепе, завершились обнаружением образцов богатой материальной культуры и установлением того, что на памятнике были найдены предметы, относящиеся к I тысячелетию до н. э. То есть, начиная с V тысячелетия и до Средневековья, в этих краях существо-

вала цивилизация, и весьма интенсивно протекала жизнь.

- Анар муаллим, где проходили ваши последние раскопки?

- Буквально несколько дней назад я вернулся из командировки - в Масаллинском районе проводил научные исследования материалов, относящихся к Муганской археологической культуре и хранящихся в Масаллинском районном историко-краеведческом музее. Кроме того, изучал находки атропатенского периода, случайно обнаруженные в 2022 году в районе села Аминли во время проведения строительных работ на заднем дворе дома одного из сельских жителей, который, кстати вспомнил, что в 80-90-е годы XX века, когда вокруг строились жилые дома, находили большое количество кувшинов и разрушенные могилы.

- А к какому периоду они относятся?

- В погребальном инвентаре могилы были обнаружены изделия сармато-аланского и парфянского происхождения. Две бронзовые серьги с украшениями изготовлены из толстой кольцевой проволоки и под воздействием высокой влажности под-

верглись сильной коррозии.

Другие предметы - набалдашник ремня прямоугольной формы из толстой бронзовой проволоки и железный кинжал сарматского типа, найденный рядом с человеческим скелетом. Его аналоги в достаточном количестве встречались в Центральной Азии, на северном побережье Черного моря и в Крыму, в сарматских памятниках вокруг рек Дон и Днепр, археологических памятниках Северного Кавказа, Дагестана, а также в Азербайджане сармато-аланского периода.

Отмечу, что во время командировки в Южный регион страны мы посетили также села Бадалан и Мамедоба, на территории которых зафиксировали курганы больших размеров, находящихся на расстоянии около одного километра друг от друга: их диаметр составляет примерно 50 м, а высота достигает 5-6 метров.

- Какое значение имеют раскопки этих курганов?

- Во-первых, это чрезвычайно важно для отслеживания погребальных обычаев региона в период бронзы-раннего железа, особенно если учесть, что в свое время, в 60-70-е годы XX века, в курганах, разрушенных во время хозяйственных работ в регионе, можно было обнаружить богатое погребальное оборудование, которое время от времени передавалось в районные музеи. Но тот факт, что до сих пор ни на одном большом кургане такого типа не проводились фундаментальные раскопки, не позволяет нам сделать выводы о погребальных обычаях указанного периода. У нас для этого просто нет достаточных оснований. Именно поэтому мы рекомендуем запланировать на территории района серьезные археологические исследования.

Галия АЛИЕВА

В рамках российско-азербайджанского сотрудничества

Генеральный директор Института географии имени академика Гасана Алиева Министерства науки и образования профессор Закир Эминов, исполнительный директор института доцент Заур Имрани, заведующие отделами доктора географических наук, профессора Саид Сафаров и Амир Алиев приняли участие в мероприятии "Горизонты сотрудничества - Каспийское море: Россия-Азербайджан", которое состоялось в дистанционном формате.

Целью мероприятия стала подготовка плана реализации Соглашения о сотрудничестве, подписанного между Институтом географии МНО и Советом по науке и инновациям Каспийского моря, а также Ассоциацией поддержки технологического развития и научного сотрудничества в рамках Международной ассамблеи "Диалог и Каспийский энергетический форум".

В онлайн-мероприятии, проведенном в рамках азербайджано-российского научного сотрудничества, приняли участие руководители и специалисты Каспийского морского научно-исследовательского центра России и Каспийского отдела Института океанологии имени П.П. Ширшова.

Во время встречи, учитывая большие перспективы расширения научно-технического и инновационного сотрудничества между нашими странами по Каспийскому морю, обсуждались актуальные вопросы - колебание уровня Каспия на фоне изменения климата, природный и экономический потенциал моря, экологические проблемы и пути их преодоления, возможности использования туристических ресурсов и т.д.

Japan scientists create world's 1st mental images with AI tech

Japanese scientists said they have succeeded in creating the world's first mental images of objects and landscapes from human brain activity by using artificial intelligence technology, according to Kyodo News.

The team of scientists from the National Institutes for Quantum Science and Technology, another national institute and Osaka University was able to produce rough images of a leopard, with a recognizable mouth, ears and spotted pattern, as well as objects like an airplane with red lights on its wings.

The technology, dubbed "brain decoding," enables the visualization of perceptual contents based on brain activity and could be applied to the medical and welfare fields. The findings were published online recently in the international scientific journal Neural Networks. Previous studies had shown that images seen by human participants could be reconstructed from brain activity measured using functional magnetic resonance imaging, or fMRI, although they were limited to specific domains such as alphabetical letters.

Based on previous methods, the team developed a technology that quantifies brain activity and allows generative AI to draw images in combination with predictive techniques to recreate complex objects.

During research, participants were shown 1,200 images of objects and landscapes, with the relationship between their brain signals and the images analyzed and quantified using fMRI. The same images were input into the generative AI to learn their correspondence with the brain activity.

The technology could be used in the development of communication devices and to gain an understanding of the brain mechanisms of hallucinations and dreams, according to the article.

Biggest solar flare in years temporarily disrupts radio signals on Earth

A NASA telescope has captured the biggest solar flare in years, which temporarily knocked out radio communication on Earth, according to AP. The sun spit out the huge flare on Thursday, resulting in two hours of radio interference in parts of the U.S. and other sunlit parts of the world. Scientists said it was the biggest flare since 2017.

Multiple pilots reported communication disruptions, with the impact felt across the country, said the government's Space Weather Prediction Center. Scientists are now monitoring this sunspot region and analyzing for a possible outburst of plasma from the sun, also known as a coronal mass ejection, directed at Earth. The eruption occurred in the far northwest section of the sun, according to the center.

NASA's Solar Dynamics Observatory caught the action in extreme ultraviolet light, recording the powerful surge of energy as a huge, bright flash. Launched in 2010, the spacecraft is in an extremely high orbit around Earth, where it constantly monitors the sun.

The sun is nearing the peak of its 11-year or so solar cycle. Maximum sunspot activity is predicted for 2025.

Редакционная коллегия:

Иса Габибейли, Ариф Гашимов, Дильгам Тагиев,
Ибрагим Гулиев, Наргиз Пашаева, Расим Алигулиев, Тофик Нагиев,
Ирада Гусейнова, Говхар Бахшалиева, Джамиль Алиев,
Исмаил Гаджиев, Фуад Алиев

Главный редактор: Агагусейн Шукюров

Адрес: Баку, AZ 1001,
ул.Истиглалийят, 30, Президиум НАНА
e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Мнение авторов может не совпадать с мнением редакции.

Тираж: 2000